

## II

(Sporočila)

## SPOROČILA INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

## EVROPSKA KOMISIJA

## OBVESTILO KOMISIJE

## Smernice EU o doniranju hrane

(2017/C 361/01)

## Kazalo vsebine

|                                                                                                                                    | <i>Stran</i> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Uvod .....                                                                                                                      | 2            |
| 1.1 Ozadje .....                                                                                                                   | 2            |
| 1.2 Namen .....                                                                                                                    | 3            |
| 2. Področje uporabe .....                                                                                                          | 4            |
| 2.1 Kaj je preraščdeljevanje hrane? .....                                                                                          | 4            |
| 2.2 Kaj je presežna hrana? .....                                                                                                   | 4            |
| 2.3 Kdo so akterji? .....                                                                                                          | 5            |
| 3. Preraščdeljevanje hrane: vloge in obveznosti akterjev .....                                                                     | 6            |
| 3.1 Dejavnosti organizacij za preraščdeljevanje hrane in dobrodelnih organizacij .....                                             | 8            |
| 3.1.1 Sortiranje presežne hrane za preraščdeljevanje .....                                                                         | 9            |
| 3.2 Sledljivost .....                                                                                                              | 9            |
| 4. Določitev primarne odgovornosti in pravne odgovornosti, ko se pojavijo težave z varnostjo živil .....                           | 11           |
| 4.1 Pravni okvir .....                                                                                                             | 11           |
| 4.2 Posledice za preraščdeljevanje presežne hrane .....                                                                            | 12           |
| 5. Higieniski predpisi in preraščdeljevanje presežne hrane .....                                                                   | 12           |
| 5.1 Splošne higienske zahteve, ki se uporabljajo za vse dejavnosti doniranja hrane .....                                           | 13           |
| 5.2 Posebne higienske zahteve, ki se uporabljajo za preraščdeljevanje živil živalskega izvora .....                                | 13           |
| 5.3 Higienke zahteve, ki se uporabljajo za preraščdeljevanje presežne hrane iz sektorja turizma in gostin-<br>skega sektorja ..... | 14           |
| 5.4 Zamrzovanje presežne hrane za olajšanje preraščdeljevanja .....                                                                | 15           |
| 6. Informacije o živilih za potrošnike .....                                                                                       | 15           |
| 6.1 Pravni okvir .....                                                                                                             | 15           |
| 6.2 Posledice za preraščdeljevanje presežne hrane .....                                                                            | 17           |
| 6.2.1 Zahteve glede informacij za predpakirana živila .....                                                                        | 17           |
| 6.2.2 Jezikovne zahteve .....                                                                                                      | 17           |
| 6.2.3 Zahteve glede informacij za nepredpakirana živila .....                                                                      | 17           |

|       |                                                                                                                                                                                                                    |    |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 6.3   | Označevanje datuma .....                                                                                                                                                                                           | 18 |
| 6.3.1 | Pravni okvir .....                                                                                                                                                                                                 | 18 |
| 6.3.2 | Posledice za preraščanje presežne hrane .....                                                                                                                                                                      | 18 |
| 6.3.3 | Jajca: pravila o označevanju datumov in prakse preraščanja .....                                                                                                                                                   | 19 |
| 7.    | Davčna pravila .....                                                                                                                                                                                               | 19 |
| 7.1   | Davek na dodano vrednost (DDV) .....                                                                                                                                                                               | 19 |
| 7.2   | Davčne spodbude .....                                                                                                                                                                                              | 20 |
| 8.    | Drugi programi EU .....                                                                                                                                                                                            | 21 |
| 8.1   | Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim in doniranje hrane .....                                                                                                                                                 | 21 |
| 8.2   | Skupna ureditev trgov kmetijskih proizvodov .....                                                                                                                                                                  | 21 |
| 8.3   | Skupna ureditev trgov za ribiške proizvode in proizvode iz akvakulture .....                                                                                                                                       | 22 |
|       | Viri .....                                                                                                                                                                                                         | 23 |
|       | Priloga 1: Preglednica s povzetkom pravnih določb, upoštevniha za doniranje hrane .....                                                                                                                            | 25 |
|       | Priloga 2: Drevo odločanja: Ali moram kot trgovec na drobno, ki hrano dobavlja dobrodelni organizaciji/banki hrane, ali kot dobrodelna organizacija/banka hrane ravnati v skladu z Uredbo (ES) št. 853/2004? ..... | 29 |

## 1. UVOD

### 1.1 Ozadje

Leta 2015 je v EU revščina ali socialna izključenost ogrožala skoraj četrtno prebivalstva, tj. 119,1 milijona ljudi, 42,5 milijona ljudi pa si niti vsak drugi dan ni moglo privoščiti kakovostnega obroka <sup>(1)</sup>. Istočasno se ocenjuje, da se v EU vsako leto zavrže približno 88 milijonov ton hrane, s tem povezani stroški pa so ocenjeni na 143 milijard EUR <sup>(2)</sup>.

Zavržena hrana ima pomemben gospodarski in družbeni vpliv, poleg tega pa ustvarja tudi nepotreben pritisk na omejene naravne vire in okolje. Glede na podatke Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) se približno tretjina vse proizvedene hrane na svetu izgubi ali zavrže <sup>(3)</sup>. Za hrano, ki je pridelana, nazadnje pa izgubljena ali zavržena, se vsako leto porabi približno četrtnina vse vode, porabljene v kmetijstvu <sup>(4)</sup>, zanjo pa so potrebne njivske površine, katerih velikost ustreza površini Kitajske <sup>(5)</sup>. Zavržena hrana na leto povzroči približno 8 % svetovnih emisij toplogrednih plinov <sup>(6)</sup>.

Za preprečevanje nastajanja zavržene hrane bi bilo treba ukrepati predvsem pri viru, tako da se omeji ustvarjanje presežne hrane v vsaki fazi verige preskrbe s hrano (v proizvodnji, predelavi, distribuciji in potrošnji). Kadar se pojavijo presežki hrane, jih je najbolje preraščati za prehrano ljudi in tako zagotoviti najkoristnejšo uporabo užitne hrane.

Z doniranjem hrane se ne samo podpira boj proti pomanjkanju hrane, ampak je to lahko tudi učinkovit vzvod za zmanjšanje količine presežne hrane, uporabljene v industriji ali poslana v obdelavo odpadkov ter nazadnje na odlagališče odpadkov. Čeprav je preraščanje presežkov hrane vse pogostejši pojav ter so proizvajalci živil in trgovci na drobno pripravljeni presežke donirati bankam hrane in drugim dobrodelnim organizacijam, pa količina preraščene hrane še vedno predstavlja le majhen delež celotne presežne užitne hrane, ki je na voljo v EU. Leta 2016 so na primer člani Evropske zveze bank hrane (European Federation of Food Banks (FEBA)) razdelili 535 000 ton hrane 6,1 milijona ljudem <sup>(7)</sup>, kar je le majhen delež hrane, ki se po ocenah letno zavrže v EU.

<sup>(1)</sup> Eurostat, 2017.

<sup>(2)</sup> „Estimates of European food waste levels“ (Ocene ravni evropskih živilskih odpadkov), FUSIONS (marec 2016).

<sup>(3)</sup> FAO (Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo), 2011. „Global Food Losses and Food Waste – Extent, Causes and Prevention“ (Svetovne izgube hrane in zavržena hrana – obseg, vzroki in preprečevanje). Rim: FAO ZN.

<sup>(4)</sup> M. Kumm, H. de Moel, M. Porkka, S. Siebert, O. Varis, in P. J. Ward, 2012. „Lost Food, Wasted Resources: Global Food Supply Chain Losses and Their Impacts on Freshwater, Cropland and Fertilizer Use“ (Izgubljena hrana, izgubljeni viri: izgube v svetovni verigi preskrbe s hrano ter njihov vpliv na sladke vode, njivske površine in uporabo gnojil). *Science of the Total Environment* 438: 477–489.

<sup>(5)</sup> FAO, 2013. „Food Wastage Footprint & Climate Change“ (Odtis zavržene hrane in podnebne spremembe). Rim: FAO ZN.

<sup>(6)</sup> FAO, 2015. „Food Wastage Footprint & Climate Change“ (Odtis zavržene hrane in podnebne spremembe). Rim: FAO ZN.

<sup>(7)</sup> Evropska zveza bank hrane (FEBA): <http://www.eurofoodbank.eu/>. Poleg tega združenje Tafel (nemške „banke hrane“, ki niso članice zveze FEBA) na leto razdeli približno 220 000 ton hrane približno 1,5 milijona ljudem.

Države članice in zainteresirane strani so opredelile pravne in operative ovire, s katerimi se srečujejo donatorji in prejemniki pri prerazdeljevanju varne in užitne hrane v EU <sup>(1)</sup>. Zato se v akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo, ki ga je predlagala Komisija <sup>(2)</sup>, med drugim zahteva, naj Komisija pojasni zakonodajo EU v zvezi z živili in tako olajša doniranje hrane.

## 1.2 Namen

Namen teh smernic je pojasniti zadevne določbe zakonodaje EU in pomagati pri odpravi ovir za prerazdeljevanje hrane v sedanjem regulativnem okviru EU. Natančneje je njihov cilj:

- olajšati skladnost ponudnikov in prejemnikov presežne hrane z zadevnimi zahtevami, določenimi v regulativnem okviru EU (npr. varnost živil, higiena živil, sledljivost, odgovornost in DDV),
- spodbuditi enotno razlago pravil EU, ki se uporabljajo za prerazdeljevanje presežne hrane, pri regulativnih organih v državah članicah EU.

Smernice EU o doniranju hrane se nujno osredotočajo na tista vprašanja, ki jih je treba obravnavati na ravni EU, zato je njihov namen dopolniti smernice, pripravljene v državah članicah, ne pa jih podvajati. Smernice, oblikovane na nacionalni in/ali sektorski ravni ter pogosto v sodelovanju med partnerji pri prerazdeljevanju hrane in pristojnimi organi (na nacionalni in/ali regionalni ravni), imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti živil, sledljivosti ter razjasnitvi vlog in odgovornosti različnih akterjev, vključenih v zbiranje in prerazdeljevanje presežne hrane <sup>(3)</sup>. Tudi sektorske smernice na ravni EU <sup>(4)</sup> lahko podpirajo prizadevanja za prerazdeljevanje hrane in spodbujajo izmenjavo dobre prakse.

Komisija zato močno priporoča, naj se ustrezna pravila in/ali smernice o doniranju hrane oblikujejo na nacionalni ravni, da se za vse akterje jasno določijo pravila in postopki delovanja, veljavni na nacionalni ravni, vključno z zadevnimi odgovornostmi ključnih akterjev, da se olajša skladnost in spodbuja dobra praksa. Pri tem so lahko smernice EU o doniranju hrane, ki jih je Evropska komisija sprejela v posvetovanju s platformo EU o izgubah hrane in zavrženi hrani <sup>(5)</sup>, izhodišče za akterje v državah članicah pri oblikovanju nacionalnih smernic in pravil.

S smernicami držav članic se lahko tudi dodatno pojasnijo vloge in odgovornosti nosilcev živilske dejavnosti na področjih, na katerih se uporabljajo nacionalna pravila, na primer v zvezi z odgovornostjo (glej tudi oddelek 4). Nacionalni pristojni organi lahko poleg tega v skladu s členom 8(3) Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 852/2004 <sup>(6)</sup> spodbujajo pripravo in razširjanje priročnikov o dobri praksi za zbiranje in prerazdeljevanje presežne hrane. Nacionalni pristojni organi bodo za spodbujanje doniranja hrane morda želeli razmisliti o davčnih spodbudah za nosilce živilske dejavnosti (prim. oddelek 7.2) ter o izvajanju dejavnosti obveščanja, sporočanja in usposabljanja s strani zadevnih akterjev, da bi se dodatno podprle prakse prerazdeljevanja varne hrane na terenu.

<sup>(1)</sup> Dokumentirane na primer v „Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“ (Primerjalna študija o zakonodaji in praksah držav članic EU pri doniranju hrane) (EESO, 2014); „Counting the Cost of Food Waste: EU food waste prevention“ (Seštevanje stroškov zavržene hrane: preprečevanje nastajanja zavržene hrane v EU) (UK House of Lords, 2013–2014); „Review of EU legislation and policies with implications on food waste“ (Pregled zakonodaje in politik EU s posledicami za zavrženo hrano) (FUSIONS, 2015); „Food redistribution in the Nordic Region“ (Prerazdeljevanje hrane v nordijski regiji) (Nordijski svet ministrov, TemaNord, 2014–2016) ter na sestankih Komisije z nacionalnimi pristojnimi organi in zainteresiranimi stranmi, vključno s člani platforme EU o izgubah hrane in zavrženi hrani, ustanovljene leta 2016 v okviru akcijskega načrta za krožno gospodarstvo (glej [http://ec.europa.eu/food/safety/food\\_waste/eu\\_actions/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/index_en.htm)), ter v njihovih individualnih prispevkih.

<sup>(2)</sup> Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Zaprte zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo“ (COM(2015) 614 final).

<sup>(3)</sup> „Food redistribution in the Nordic Region, phase II: identification of best practice models for enhanced food redistribution“ (Prerazdeljevanje hrane v nordijski regiji, faza II: opredelitev modelov dobre prakse za izboljšano prerazdeljevanje hrane) (Nordijski svet ministrov, TemaNord, 2016).

<sup>(4)</sup> Na primer „Every Meal Matters – Food donation guidelines“ (Vsak obrok šteje – smernice o doniranju hrane), ki so jih pripravili Food-DrinkEurope/EuroCommerce/Evropska zveza bank hrane, potrdil pa jih je Stalni odbor Evropske komisije za rastline, živali, hrano in krmo.

<sup>(5)</sup> [https://ec.europa.eu/food/safety/food\\_waste/eu\\_actions/eu-platform\\_en](https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en).

<sup>(6)</sup> Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 852/2004 z dne 29. aprila 2004 o higieni živil (UL L 139, 30.4.2004, str. 1).

Da bi Komisija olajšala izmenjavo informacij o nacionalnih praksah doniranja hrane, na svojem spletišču, namenjenem preprečevanju nastajanja zavržene hrane, objavlja smernice, ki veljajo v državah članicah EU <sup>(1)</sup>. Če so nacionalni sektorski vodniki in sektorski vodniki na ravni EU o dobri praksi pri doniranju hrane oblikovani v okviru pravil EU o higieni živil <sup>(2)</sup> ter je bila Evropska komisija o njih uradno obveščena, so prav tako na voljo v spletnem registru <sup>(3)</sup>.

## 2. PODROČJE UPORABE

Področje uporabe smernic EU o doniranju hrane zajema zbiranje in prerazdeljevanje hrane s strani nosilcev živilske dejavnosti, ki jo imetnik zagotovi brezplačno.

### 2.1 Kaj je prerazdeljevanje hrane?

Prerazdeljevanje hrane je postopek, pri katerem se presežna hrana, ki bi se sicer zavrгла, zbere in zagotovi ljudem, zlasti tistim v stiski.

Multidisciplinarna skupina pri Organizaciji za prehrano in kmetijstvo (FAO) je v okviru svojega dela za preprečevanje izgubljene in zavržene hrane ter spodbujanje prehranske varnosti predlagala naslednjo opredelitev „zbiranja in prerazdeljevanja varne in hranljive hrane za prehrano ljudi“ <sup>(4)</sup>:

- „Zbiranje varne in hranljive hrane za prehrano ljudi“ pomeni prejeti – proti plačilu ali brezplačno – hrano (predelano, polpredelano ali surovo), ki bi sicer bila zavržena ali potratena, iz verig za preskrbo s kmetijskimi, živalskimi in ribiškimi proizvodi v okviru prehranskega sistema. „Prerazdeljevanje varne in hranljive hrane za prehrano ljudi“ pomeni shraniti ali predelati in nato razdeliti prejeto hrano v skladu z ustreznimi okviri varnosti in kakovosti ter regulativnimi okviri, in sicer neposredno ali prek posrednikov ter proti plačilu ali brezplačno, osebam, ki imajo dostop do njega, za zaužitje hrane.

V podporo stalnim prizadevanjem na ravni Evropske unije in nacionalni ravni za spodbujanje zdrave in uravnotežene prehrane za vse evropske državljane, zlasti otroke, bi bilo treba pri prerazdeljevanju živil po možnosti upoštevati, kako ta živila prispevajo k uravnoteženi prehrani. V zvezi s tem se za napotke uporabijo nacionalne prehranske smernice.

Namen smernic EU o doniranju hrane – ki so v skladu z opredelitvijo prerazdeljevanja hrane, ki jo je predlagala organizacija FAO – je pojasniti zadevne določbe zakonodaje EU, ki se uporabljajo, kadar da imetnik živila na voljo brezplačno. Prerazdeljevanje hrane zajema številne različne akterje, mreže in dejavnosti, ki se hitro razvijajo. Čeprav so banke hrane najpogostejši in glavni partnerji na področju prerazdeljevanja hrane, se lahko smernice v zvezi z uporabo zadevnih pravil EU, navedene v nadaljevanju (npr. varnost živil, higiena živil, obveščanje potrošnikov in odgovornost), uporabljajo tudi za druge modele in/ali akterje na področju prerazdeljevanja hrane. Med temi akterji so lahko subjekti, ki se ukvarjajo z nepridobitnimi dejavnostmi prerazdeljevanja hrane, kot so socialni supermarketi ali javne kuhinje, v katerih lahko končni upravičenec v nekaterih primerih v zameno za živilo ali obrok plača simbolični znesek.

### 2.2 Kaj je presežna hrana?

Presežna hrana, ki vključuje končna živila (vključno s svežim mesom, sadjem in zelenjavo), delno pripravljene proizvode ali živilske sestavine, se lahko iz različnih razlogov pojavi v kateri koli fazi verige proizvodnje in distribucije živil. Presežek v kmetijskem in proizvodnem sektorju lahko na primer nastane zaradi živil, ki ne izpolnjujejo specifikacij proizvajalca in/ali stranke (npr. razlike v barvi, velikosti in obliki proizvoda), ter napak pri proizvodnji in označevanju. Težave pri obvladovanju ponudbe in povpraševanja lahko privedejo do prevelikega števila naročil in/ali preklicanih naročil. Prodajo in distribucijo živil po običajnih maloprodajnih poteh lahko preprečijo tudi težave v zvezi z označevanjem datuma, kot je nezadostna preostala življenjska doba proizvoda ob dostavi, ali nacionalna pravila, ki preprečujejo prerazdeljevanje živil s pretečenim datumom „uporabno najmanj do“.

<sup>(1)</sup> [http://ec.europa.eu/food/safety/food\\_waste/library/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm).

<sup>(2)</sup> Uredba (ES) št. 853/2004.

<sup>(3)</sup> <https://webgate.ec.europa.eu/dyna/hygienelegislation/>.

<sup>(4)</sup> Organizacija za prehrano in kmetijstvo (maj 2015). Comprehensive definition for „recovery and redistribution of safe and nutritious food for human consumption“ (Celovita opredelitev „zbiranja in prerazdeljevanja varne in hranljive hrane za prehrano ljudi“) (<http://www.fao.org/save-food/news-and-multimedia/news/news-details/en/c/288692/>).

Presežna hrana se lahko prerazdeli, če je primerna za prehrano ljudi in izpolnjuje vse zahteve glede varnosti živil<sup>(1)</sup>, kot so določene s pravili EU o varnosti živil in informacijah o živilih za potrošnike ter zadevnimi nacionalnimi pravili. Med živil, ki so primerna za doniranje, so lahko na primer proizvodi, ki: ne izpolnjujejo specifikacij proizvajalca ali stranke; imajo spremenjeno embalažo in/ali oznake, kar pa ne vpliva niti na varnost živila niti na informacije za potrošnike; so časovno opredeljeni (kot so proizvodi, namenjeni za določeno počitniško sezono ali promocijsko dejavnost); se poberejo na poljih s soglasjem pridelovalca; imajo pretečen datum „uporabno najmanj do“, vendar je njihovo uživanje še vedno varno; so jih regulativni organi zbrali in/ali zasegli iz drugih razlogov, ki ne zadevajo varnosti živil, itd.

Nosilci živilske dejavnosti lahko torej dejavnosti prerazdeljevanja presežne hrane in doniranja hrane izvajajo v vsaki fazi verige preskrbe s hrano. Nosilci živilske dejavnosti (npr. kmetje, proizvajalci živil in trgovci na drobno) lahko presežno hrano donirajo prek organizacij za prerazdeljevanje hrane (kot so banke hrane), mrež za paberkovanje in drugih dobrodelnih organizacij ali neposredno samim potrošnikom (npr. zaposlenim).

### 2.3 Kdo so akterji?

Smernice EU o doniranju hrane zajemajo akterje iz vseh faz verige preskrbe s hrano, in sicer tako donatorje kot prejemnike. Namen teh smernic je obravnavati in pojasniti posebne odgovornosti in obveznosti nosilcev živilske dejavnosti pri prerazdeljevanju presežne hrane, kot so določene v živilski zakonodaji EU, zlasti Uredbi (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta<sup>(2)</sup>, tako imenovani splošni živilski zakonodaji.

Mreža za prerazdeljevanje presežne hrane v EU je kompleksna, saj vključuje različne vrste akterjev in postopkov delovanja.

#### „Donatorske“ organizacije

To so nosilci živilske dejavnosti, ki lahko zagotovijo presežno hrano iz vsake faze verige preskrbe s hrano, tj. sektorjev primarne proizvodnje, predelave in proizvodnje živil, trgovine na drobno in druge distribucije ter sektorjev gostinstva in turizma.

#### Organizacije „prejemnice“

Te so vključene v prerazdeljevanje presežne hrane in jih je mogoče razdeliti na „osprednje“ organizacije in „zaledne“ organizacije, pri čemer nekatere izpolnjujejo obe funkciji<sup>(3)</sup>:

- „zaledne“ organizacije zberejo donirano hrano pri akterjih v verigi preskrbe s hrano ter jo prepeljejo, shranijo in razdelijo mreži povezanih in usposobljenih dobrodelnih organizacij, vključno z dobrodelnimi ustanovami, javnimi kuhinjami, socialnimi podjetji itd.,
- „osprednje“ organizacije prejmejo donirano hrano od „zalednih“ organizacij in/ali neposredno od akterjev v verigi preskrbe s hrano. To hrano nato v različnih oblikah (npr. paketi z živil, ljudske kuhinje, obroki, postreženi v javnih kuhinjah/kavarnah, itd.) razdelijo upravičencem; nekatere lahko živila ljudem v stiski prodajajo tudi po subvencionirani ceni.

V številnih državah članicah se „zaledne“ organizacije imenujejo „banke hrane“; vendar v nekaterih državah članicah (npr. v Estoniji, Nemčiji in na Nizozemskem) „banke hrane“ hrane ne prerazdeljujejo samo drugim organizacijam, ampak jo zagotavljajo tudi neposredno končnim upravičencem. Poleg tega se lahko dejavnosti „osprednjih“ in „zalednih“ organizacij v državah članicah razlikujejo: nekatere svoje delo omejujejo na shranjevanje, prevoz in razdeljevanje hrane; druge predelujejo in pripravljajo živila in/ali obroke, ki se zagotavljajo končnim upravičencem.

V tem dokumentu se za „zaledne“ organizacije uporablja izraz „organizacije za prerazdeljevanje hrane“, za „osprednje“ organizacije pa izraz „dobrodelne organizacije“.

<sup>(1)</sup> Družba WRAP iz Združenega kraljestva je kot del orodja, ki naj bi industriji pomagalo povečati prerazdeljevanje presežne hrane in pijače v Združenem kraljestvu, zagotovila smernice o tem, kaj je presežna hrana, primerna za prerazdelitev. „Framework for Effective Redistribution Partnerships“ (Okvir za učinkovita partnerstva za prerazdeljevanje hrane) (WRAP, 2016).

<sup>(2)</sup> Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL L 31, 1.2.2002, str. 1).

<sup>(3)</sup> Razdelitev, predlagana v smernicah o doniranju hrane, ki so jih pripravili FoodDrinkEurope, EuroCommerce in Evropska zveza bank hrane, „Every Meal Matters“ (Vsak obrok šteje), junij 2016, str. 16.

### *Zasebni donatorji*

Splošna živilska zakonodaja, v kateri je določen zakonodajni okvir, na katerem temelji živilska zakonodaja EU, se ne uporablja za primarno proizvodnjo za zasebno domačo rabo in domačo pripravo, ravnanje z živili ali shranjevanje živil za zasebno domačo porabo. Iz tega torej izhaja, da za zasebnike, ki občasno zagotovijo hrano na prireditvah v skupnosti ali drugih dobrodelnih prireditvah, vključno s pobudami za paberkovanje, ne veljajo obveznosti v zvezi s splošno živilsko zakonodajo, prav tako te obveznosti ne veljajo za dobrodelne organizacije, ki občasno prejmejo hrano od zasebnikov. Vendar pa lahko države članice v nacionalnih pravilih zagotovijo dodatna pojasnila ali nasvete, ki bodo dobaviteljem hrane za dobrodelne namene ali prireditve v skupnosti, ki prejmejo prispevke od zasebnih donatorjev, pomagali ravnati v skladu z zahtevo po zagotavljanju varnih živil.

Poleg tega se pravila EU o higieni živil in informacijah o živilih uporabljajo le za podjetja, ki so zasnovana na neki stalni dejavnosti in imajo določeno stopnjo organiziranosti. S področja uporabe smernic EU o doniranju hrane so torej izključene dejavnosti, kot so občasno ravnanje z živili, priprava in shranjevanje živil ter postrežba hrane, ki jih izvajajo zasebniki na prireditvah, kot so cerkveni, šolski ali vaški sejmi. Dodatne smernice na tem področju so na voljo v oddelku 3.8 „Smernice za izvajanje nekaterih določb Uredbe (ES) št. 852/2004 o higieni živil“<sup>(1)</sup>. Nacionalni pristojni organi lahko zagotovijo nadaljnje smernice, s katerimi pojasnijo, ali je treba dobavo hrane za prireditve v skupnosti in dobrodelne namene registrirati na podlagi pravil o higieni živil<sup>(2)</sup>.

### *„Povezovalne“ organizacije*

Za olajšanje prerazdeljevanja hrane lahko storitve opravljajo tudi posredniške organizacije, ki omogočijo stik med donatorji in prejemniki hrane ter usklajevanje ponudbe presežne hrane z morebitnimi povpraševanjem. Kadar se uporabljajo omrežja informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), se lastnik platforme ali drugega digitalnega orodja spodbuja, naj donatorje in prejemnike hrane – v primerih, v katerih so taki akterji nosilci živilske dejavnosti (glej oddelek 3 spodaj) – opozori na njihove zadevne obveznosti na podlagi živilske zakonodaje EU. Organizacija, odgovorna za omrežje IKT, se šteje za ponudnika „storitev informacijske družbe“, kot je opredeljen v Direktivi 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta<sup>(3)</sup>.

Kadar dejavnosti „povezovalne“ organizacije vključujejo pripravo hrane, ravnanje z njo, njeno shranjevanje in/ali razdeljevanje – na primer upravljanje javnega hladilnika, kadar donatorji zagotovijo hrano za nadaljnjo prerazdelitev – se bo lastnik verjetno štel za nosilca živilske dejavnosti. V takšnih primerih bodo za njihove dejavnosti upoštevne smernice EU o doniranju hrane.

## **3. PRERAZDELJEVANJE HRANE: VLOGE IN OBVEZNOSTI AKTERJEV**

Prerazdeljevanje presežne hrane je zajeto s splošno živilsko zakonodajo. Postopki, povezani z dobavo hrane, naj bodo pridobitni ali nepridobitni, se očitno štejejo za dajanje živil na trg:

- „dajanje na trg“ pomeni imeti živila ali krmo za prodajo, vključno s ponujanjem za prodajo ali vsemi drugimi oblikami prenosa, brezplačno ali proti plačilu, prodajo, distribucijo in druge oblike njihovih prenosov<sup>(4)</sup>.

Organizacije, ki prejmejo presežke hrane – naj so to organizacije za prerazdeljevanje hrane ali dobrodelne organizacije – je treba na podlagi splošne živilske zakonodaje šteti za nosilce živilske dejavnosti:

- „živilska dejavnost“ so vsa podjetja, pridobitna ali nepridobitna, javna ali zasebna, ki opravljajo katero koli dejavnost, povezano z vsemi fazami pridelave, predelave in distribucije živil<sup>(5)</sup>,

<sup>(1)</sup> [https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety\\_fh\\_legis\\_guidance\\_reg-2004-852\\_sl.pdf](https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_fh_legis_guidance_reg-2004-852_sl.pdf).

<sup>(2)</sup> Glej na primer: Guidance on the application of EU food hygiene law to community and charity food provision (Smernice o uporabi zakonodaje EU o higieni živil za dobavo hrane za prireditve v skupnosti in dobrodelne namene), UK Food Standards Agency, marec 2016.

<sup>(3)</sup> Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL L 178, 17.7.2000, str. 1).

<sup>(4)</sup> Člen 3(8) splošne živilske zakonodaje.

<sup>(5)</sup> Člen 3(2) splošne živilske zakonodaje.

— „nosilec živilske dejavnosti“ je fizična ali pravna oseba, odgovorna za zagotavljanje izpolnjevanja zahtev živilske zakonodaje v njeni živilski dejavnosti <sup>(1)</sup>.

V členu 17 splošne živilske zakonodaje so vloge vseh nosilcev živilske dejavnosti v celotni živilski verigi (tj. kmetov, proizvajalcev živil in krme, uvoznikov, posrednikov, distributerjev, javnih in zasebnih podjetij za pripravo in dostavo hrane, organizacij za preraščdeljevanje hrane in dobrodelnih organizacij itd.) in vloge pristojnih organov v državah članicah EU opredeljene, kot sledi:

- „1. Nosilci živilske dejavnosti in dejavnosti proizvodnje krme v vseh fazah pridelave, predelave in distribucije v podjetjih pod njihovim nadzorom zagotavljajo, da živila in krma izpolnjujejo zahteve živilske zakonodaje, ki veljajo za njihove dejavnosti[,] in preverjajo izpolnjevanje teh zahtev.
2. Države članice zagotovijo izvajanje živilske zakonodaje in spremljajo ter preverjajo, da nosilci živilske dejavnosti in dejavnosti proizvodnje krme v vseh fazah pridelave, predelave in distribucije izpolnjujejo ustrezne zahteve živilske zakonodaje. [...]“ <sup>(2)</sup>

S členom 17(1) je nosilec živilske dejavnosti naložena obveznost, v skladu s katero morajo dejavno sodelovati pri izvajanju zahtev živilske zakonodaje in preverjati, ali so take zahteve izpolnjene. Ta splošna zahteva je tesno povezana z drugimi obveznimi zahtevami, določenimi v posebni živilski zakonodaji (na primer izvajanje načel analize tveganja in ugotavljanja kritičnih kontrolnih točk (HACCP) na področju higiene živil). Z njim je torej nosilec živilske dejavnosti podeljena primarna odgovornost <sup>(3)</sup> za skladnost z vsemi zahtevami živilske zakonodaje (EU in nacionalne) v vseh fazah pridelave, predelave in distribucije v podjetjih (ali dejavnosti v verigi preskrbe s hrano) pod njihovim nadzorom.

Ker je nosilec živilske dejavnosti najprimernejši za oblikovanje varnega sistema za dobavo živil in zagotovitev varnosti dobavljenih živil, je primarno odgovoren za zagotovitev skladnosti z živilsko zakonodajo in zlasti varnosti živil. (V zvezi z medsebojnim vplivom primarne odgovornosti in pravne odgovornosti glej oddelek 4.)

Kot pri vseh dejavnostih, povezanih s proizvodnjo in distribucijo živil, morajo nosilci živilske dejavnosti, ki se ukvarjajo s preraščdeljevanjem presežne hrane, v vsakem posameznem primeru oceniti ustrezne zahteve in med drugim zagotoviti, da varnost živil in obveščanje potrošnikov nista ogrožena. Primera obveznosti, ki izhajajo iz splošne zahteve glede primarne odgovornosti, za organizacije, ki ravnaajo s presežki hrane in jih preraščdeljujejo (organizacije za preraščdeljevanje hrane in dobrodelne organizacije), sta med drugim potreba po zagotovitvi pravilnega shranjevanja ohlajenih živil, da se ohrani hladilna veriga, kot se zahteva s pravili EU o higieni živil, in prepoved preraščdeljevanja živil po preteku datuma „porabiti do“, kot je določeno s pravili EU o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom v zvezi z zahtevami glede varnosti, določenimi v splošni živilski zakonodaji <sup>(4)</sup>.

Nosilci živilske dejavnosti, vključeni v preraščdeljevanje hrane, bi morali uporabljati dobre higienske prakse in imeti vzpostavljen sistem samodejnega nadzora (HACCP) <sup>(5)</sup>. Z opredelitvijo takih sistemov samodejnega nadzora, prilagojenih dejavnostim preraščdeljevanja, se lahko organizacijam za preraščdeljevanje hrane in dobrodelnim organizacijam zagotovi podpora pri obvladovanju operativnih tveganj in preverjanju izpolnjevanja zahtev, na primer z evidentiranjem in preverjanjem temperatur v hladilnicah. Pri pripravi takega načrta se lahko predvidi sorazmeren in prilagodljiv pristop, kot je pojasnjeno v zadevnem obvestilu Komisije <sup>(6)</sup>.

Organizacije za preraščdeljevanje hrane in dobrodelne organizacije morajo kot nosilci živilske dejavnosti preveriti tudi, da so zahteve živilske zakonodaje izpolnjene pri dejavnostih pod njihovim nadzorom, in lahko v zvezi s tem zavrnejo proizvode, ponujene za doniranje, ki bi lahko pomenili tveganje za končnega potrošnika (npr. proizvode s poškodovano embalažo, nenavadnim videzom živila, proizvod, ki je preblizu preteku datuma „porabiti do“, da bi ga bilo mogoče varno preraščdeliti in bi ga lahko potrošnik uporabil pred njegovim iztekom, itd.).

<sup>(1)</sup> Člen 3(3) splošne živilske zakonodaje.

<sup>(2)</sup> Člen 17(1) in (2) splošne živilske zakonodaje.

<sup>(3)</sup> Uvodna izjava 30 splošne živilske zakonodaje.

<sup>(4)</sup> Člen 24 Uredbe (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom določa, da se po preteku datuma „porabiti do“ šteje, da živilo ni varno (UL L 304, 22.11.2011, str. 18) v skladu s členom 14(2) do (5) Uredbe (ES) št. 178/2002.

<sup>(5)</sup> Postopki, ki temeljijo na HACCP, ali „HACCP“: postopki, ki temeljijo na načelih analize tveganj in ugotavljanja kritičnih kontrolnih točk (HACCP), tj. sistem samodejnega nadzora, s katerim se v skladu z načeli HACCP opredelijo, ocenijo in nadzorujejo pomembna tveganja za varnost živil.

<sup>(6)</sup> Obvestilo Komisije o smernicah za izvajanje sistemov vodenja varnosti živil, ki zajemajo prerekviritne programe (PRP) in postopke, ki temeljijo na načelih HACCP, vključno z olajševanjem/prilagodljivostjo izvajanja v nekaterih živilskih dejavnostih (2016/C 278/01) (UL C 278, 30.7.2016, str. 1).

Tako kot vsi akterji v verigi distribucije živil morajo organizacije za preraždeljevanje hrane in dobrotelne organizacije zagotoviti zlasti, da so živila, dana na trg, varna v skladu z zahtevami glede varnosti živil iz člena 14 splošne živilske zakonodaje, ki se glasi:

„1. Živila, ki niso varna, se ne smejo dajati na trg.

2. Šteje se, da živilo ni varno, če se smatra, da je: (a) škodljivo za zdravje; (b) neustrezno za prehrano ljudi. [...]“<sup>(1)</sup>

Pojma „škodljivo za zdravje“ in „neustrezno za prehrano ljudi“ sta dodatno pojasnjena v členu 14(3), (4) in (5) splošne živilske zakonodaje ter v navodilih<sup>(2)</sup>, ki so jih pripravile Komisija in države članice za podporo vsem akterjem pri izpolnjevanju obveznosti, povezanih s splošno živilsko zakonodajo.

S splošno živilsko zakonodajo je določena tudi splošna zahteva glede sledljivosti vseh živil, danih na trg v EU (glej tudi oddelek 3.2, v katerem je ta zahteva podrobneje predstavljena):

„— Za vsa živila, krmo, živali za pridobivanje hrane in vse druge snovi, namenjene uporabi ali za katere se pričakuje, da se bodo uporabile v živilih ali krmi, se zagotovi sledljivost v vseh fazah pridelave, predelave in distribucije“<sup>(3)</sup>.

Za izpolnjevanje splošne zahteve glede sledljivosti morajo organizacije, ki sodelujejo pri preraždeljevanju presežkov hrane, voditi evidence o tem, od kod pridobivajo živila, in če ta zagotavljajo drugim podjetjem, tudi dokumentirati, komu so jih razdelila (prim. oddelek 3.2).

Vsi nosilci živilske dejavnosti morajo v skladu s členom 19 splošne živilske zakonodaje tudi umakniti nevarno živilo, ga odpoklicati ali o njem obvestiti pristojne organe:

- „1. Če nosilec živilske dejavnosti presodi ali utemeljeno meni, da živilo, ki ga je uvozil, pridelal, predelal, proizvedel ali distribuiral, ni v skladu z zahtevami varnosti živil, takoj sproži postopke za umik zadevnega živila s trga, če živilo ni več pod neposrednim nadzorom tega začetnega nosilca živilske dejavnosti, ter o tem obvesti pristojne organe. Če je proizvod morda že lahko v rokah potrošnika, nosilec živilske dejavnosti učinkovito in natančno obvesti potrošnike o razlogih za umik živila in po potrebi odpokliče že dobavljene proizvode, če drugi ukrepi ne zadoščajo za doseganje visoke ravni varovanja zdravja.
2. Nosilec živilske dejavnosti, odgovoren za dejavnosti prodaje na drobno ali distribucije, ki ne vplivajo na pakiranje, označevanje, varnost in neoporečnost teh živil, v mejah svoje vsakokratne dejavnosti sproži postopke za umik s trga proizvodov, ki niso v skladu z zahtevami varnosti živil, in sodeluje ter prispeva k varnosti živil s posredovanjem ustreznih informacij, potrebnih za sledljivost živila, ter sodeluje pri ukrepih, ki jih sprejmejo pridelovalci, predelovalci, proizvajalci in/ali pristojni organi.
3. Nosilec živilske dejavnosti mora takoj obvestiti pristojne organe, če presodi ali utemeljeno meni, da živilo, ki ga je dal na trg, lahko škodi zdravju ljudi. Nosilci dejavnosti obvestijo pristojne organe o ukrepih, sprejetih za preprečevanje tveganja za končnega potrošnika, in nikomur ne preprečujejo ali ga odvrčajo od sodelovanja s pristojnimi organi v skladu z nacionalno zakonodajo in pravno prakso, kadar to lahko prepreči, zmanjša ali odpravi tveganje, povezano z živilom. [...]“

### 3.1 Dejavnosti organizacij za preraždeljevanje hrane in dobrotelnih organizacij

Posebna pravila, ki se bodo uporabljala na podlagi regulativnega okvira EU za varnost živil in informacije o živilih za potrošnike, bodo odvisna od narave dejavnosti organizacije in njenega modela delovanja. Zlasti se lahko zahteve v smislu sledljivosti, higiene živil in informacij o živilih razlikujejo glede na to, ali organizacija hrano prepošlje drugi organizaciji (tj. „podjetje podjetju“) ali jo razdeli neposredno končnemu upravičencu („podjetje potrošniku“), in glede na vrsto dejavnosti, ki jo opravlja (npr. doniranje živil živalskega izvora, priprava obrokov).

<sup>(1)</sup> Člen 14(1) in (2) splošne živilske zakonodaje.

<sup>(2)</sup> Navodila za izvajanje členov 11, 12, 14, 17, 18, 19 in 20 Uredbe (ES) št. 178/2002 o splošni živilski zakonodaji. Sklepne ugotovitve Stalnega odbora za prehranjevalno verigo in zdravje živali. [https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/gfl\\_req\\_guidance\\_rev\\_8\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/gfl_req_guidance_rev_8_en.pdf).

<sup>(3)</sup> Člen 18 splošne živilske zakonodaje.



Zato je treba v vsakem posameznem primeru upoštevati vrsto dejavnosti, ki jo opravljajo organizacije, ki se ukvarjajo s preraždeljevanjem hrane, saj se lahko veljavna pravila in povezane obveznosti razlikujejo.

Ker so dejavnosti organizacij za preraždeljevanje hrane in dobrodelnih organizacij v bistvu povezane z distribucijo živil, se lahko na podlagi splošne živilske zakonodaje štejejo za nosilce živilske dejavnosti, ki se ukvarjajo z dejavnostjo „prodaje na drobno“.

— „Prodaja na drobno“<sup>(1)</sup> je ravnanje z živili in/ali predelava živil in njihovo shranjevanje na kraju prodaje ali dostave končnemu potrošniku ter vključuje distribucijske službe, preskrbo s pripravljeno hrano, tovarniške menze, obrate javne prehrane v zavodih, restavracije in druge podobne prehranske storitvene dejavnosti, trgovine, distribucijske centre supermarketov in prodajna mesta v trgovini na veliko.

Na podlagi pravil EU o higieni živil se organizacije za preraždeljevanje hrane in dobrodelne organizacije v bistvu štejejo za „maloprodajne“ ali distribucijske centre, pri čemer so dejavnosti omejene na shranjevanje in prevoz. Uporaba pravil EU o higieni živil, vključno s posebnimi ukrepi v zvezi z živili živalskega izvora, je podrobneje pojasnjena v oddelku 5.

Na podlagi pravil EU o označevanju živil se lahko organizacije za preraždeljevanje hrane in dobrodelne organizacije, ki pripravljajo živila z namenom, da jih končni potrošnik nemudoma zaužije, štejejo za „obrate javne prehrane“. Posledice tega statusa za obveznosti glede informacij o živilih za potrošnike so podrobno predstavljene v oddelku 6.

— „Obrat javne prehrane“<sup>(2)</sup> pomeni vsak obrat (vključno z vozilom ali vgrajeno ali premično stojnico), kot so restavracije, menze, šole, bolnišnice in podjetja za pripravo in dostavo hrane, v katerih se med izvajanjem dejavnosti živila pripravijo z namenom, da jih končni potrošnik nemudoma zaužije.

### 3.1.1 Sortiranje presežne hrane za preraždeljevanje

Živila, ki niso varna, se ne smejo dati na trg. Nekatere države članice in zainteresirane strani so zaprosile za pojasnilo glede preraždeljevanja proizvodov, sestavljenih iz več enot, od katerih nekatere morda niso primerne za prehrano ljudi. To lahko vključuje na primer: vrečo pomaranč, v kateri je ena od pomaranč plesniva; pakiranje več jogurtov, pri čemer ima eden od jogurtov poškodovan pokrovček; škatlo jajc, v kateri je eno jajce počeno. S pravili EU o varnosti živil nosilcu živilske dejavnosti ni prepovedano, da sortira taka živila z namenom njihove preraždelitve. Zlasti člen 14(6) splošne živilske zakonodaje določa:

„— Kadar je neko živilo, ki ni varno, del serije, partije ali pošiljke živil istega razreda ali poimenovanja, se predpostavlja, da tudi vsa živila v tej seriji, partiji ali pošiljki niso varna, razen če po natančni presoji ni nobenega dokaza, da preostanek serije, partije ali pošiljke ni varen.“

Postopki, kot so odprtje mrežice s pomarančami, da se pokvarjeni sadež loči od sadežev, ki so primerni za prehrano ljudi – naj to opravi donator (npr. trgovec na drobno) ali prejemnik (npr. organizacija za preraždeljevanje hrane/dobrodela organizacija) – so torej možni, če je mogoče na podlagi natančne presoje zagotoviti, da so živila, ki so preraždeljena, varna za uživanje.

Nosilec živilske dejavnosti lahko pri taki natančni presoji za ugotavljanje, ali je živilo primerno za prehrano ljudi, upošteva razmisleke, kot so predstavljeni v navodilih Komisije o izvajanju splošne živilske zakonodaje<sup>(3)</sup>. Pri taki presoji se lahko upoštevajo različni dejavniki, na primer: vrsta proizvoda (npr. pokvarljivo/nepokvarljivo živilo); sestava proizvoda (npr. visoka/nizka vsebnost vlage); vrsta/stopnja predelave; vizualni in organoleptični razmisleki; neoporečnost embalaže in posameznih enot; rok uporabnosti proizvoda; pogoji ravnanja s proizvodom, shranjevanja in prevoza; navodila za uporabo (če/kadar so ustrezna) itd.

## 3.2 Sledljivost

Zagotavljanje sledljivosti živil za zagotovitev varnosti živil v vseh fazah proizvodnje, predelave in distribucije je ena od ključnih obveznosti, ki so nosilec živilske dejavnosti naložene na podlagi splošne živilske zakonodaje, da se potrošniki zaščitijo pred tveganji, povezanimi z verigo preskrbe s hrano, in zagotovi varnost živil. Kadar je ugotovljeno tveganje, zaradi katerega je treba živilo umakniti s trga, sistemi sledljivosti zagotavljajo, da se lahko ta postopek izvede pravočasno in učinkovito.

<sup>(1)</sup> Člen 3(7) splošne živilske zakonodaje.

<sup>(2)</sup> Člen 2(2)(d) Uredbe (EU) št. 1169/2011.

<sup>(3)</sup> Navodila za izvajanje členov 11, 12, 14, 17, 18, 19 in 20 Uredbe (ES) št. 178/2002 o splošni živilski zakonodaji.

Donatorji hrane, ki so sami nosilci živilske dejavnosti, morajo vzpostaviti sistem sledljivosti ne glede na to, ali se ta živila dajo na trg z namenom prodaje ali brezplačno dajo na voljo organizacijam za preraščdeljevanje hrane in/ali dobrodelnim organizacijam. Kot je pojasnjeno v oddelku 2.2, za zasebnike, ki občasno zagotavljajo hrano na prireditvah v skupnosti ali drugih dobrodelnih prireditvah, in dobrodelne organizacije, ki občasno prejemajo hrano od zasebnih donatorjev, obveznosti v zvezi s sledljivostjo ne veljajo.

Prejemniki presežne hrane, tj. organizacije za preraščdeljevanje hrane in dobrodelne organizacije, morajo tako kot vsi nosilci živilske dejavnosti izvajati ukrepe sledljivosti, potrebne za zagotovitev varnosti verige preskrbe s hrano. Na ravni EU so bila določena tudi posebna pravila za živila živalskega izvora <sup>(1)</sup> ter kalčke in semena, namenjena za proizvodnjo kalčkov <sup>(2)</sup>, da se zagotovi pravilna uporaba zahtev glede sledljivosti za ta živila glede na pretekle izkušnje z reševanjem kriz v zvezi z varnostjo živil. Dodatne informacije o izpolnjevanju zahtev glede sledljivosti v praksi so zagotovljene tudi v navodilih za podporo vsem akterjem pri izpolnjevanju obveznosti, povezanih s splošno živilsko zakonodajo <sup>(3)</sup>.

V teh navodilih je na primer določeno, da je treba za izpolnjevanje zahtev iz člena 18 hraniti vsaj naslednje informacije:

- ime in naslov dobavitelja ter identifikacijo dobavljenih proizvodov,
- ime in naslov stranke ter identifikacijo dostavljenih proizvodov,
- datum in po potrebi čas transakcije/dostave,
- prostornino, kadar je to ustrezno, ali količino.

V zvezi z najkrajšim obdobjem hranjenja evidenc je v navodilih določeno, da bodo s petletnim obdobjem od datuma proizvodnje ali dostave cilji Uredbe verjetno izpolnjeni.

Ker se hrana preraščdeljuje na koncu vrednostne verige preskrbe s hrano, organizacije za preraščdeljevanje hrane in dobrodelne organizacije pa živil običajno ne shranjujejo daljše obdobje, Komisija meni, da bi bilo ustrezno okvirno obdobje hranjenja evidenc, ki bi trajalo od dve do pet let. Države članice lahko taka obdobja podrobneje določijo v nacionalnih pravilih in/ali smernicah, kar na primer vključuje morebitno prilagoditev zahtevanih obdobj hranjenja evidenc glede na naravo zadevne dejavnosti (npr. za javne kuhinje se lahko zahtevajo krajša obdobja).

Evropska komisija je leta 2004 pojasnila obveznosti glede sledljivosti v okviru preraščdeljevanja hrane <sup>(4)</sup>. Na splošno morajo vsi nosilci dejavnosti v živilski verigi evidentirati dobavitelje proizvodov, ki jih prejmejo (en korak nazaj), in prejemnike proizvodov (en korak naprej). Vendar pa v primeru razdeljevanja hrane končnim potrošnikom prejemnikov ni treba evidentirati.

Zagotavljanje sledljivosti za „en korak naprej“ pri dejavnostih preraščdeljevanja je torej lahko nova obveznost za nekatere nosilce živilske dejavnosti, na primer iz maloprodajnega in gostinskega sektorja, ki običajno živila dobavljajo samo končnemu potrošniku. Kadar taki nosilci živilske dejavnosti hrano preraščdeljijo organizacijam za preraščdeljevanje hrane in dobrodelnim organizacijam, bodo morali sledljivost zagotoviti ne le za proizvode, ki jih prejmejo, ampak tudi za tiste, ki jih dostavijo (tj. „en korak naprej“).

Obveznosti organizacij za preraščdeljevanje hrane in dobrodelnih organizacij v zvezi s sledljivostjo se razlikujejo. Medtem ko morajo organizacije za preraščdeljevanje hrane voditi evidenco dobaviteljev proizvodov (to so dobavitelji proizvodov, ki jih prejmejo) in organizacij, ki jim preraščdeljijo hrano, morajo dobrodelne organizacije, ki hrano dostavljajo končnemu potrošniku, voditi samo evidenco dobaviteljev živil, ki jih prejmejo.

<sup>(1)</sup> Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 931/2011 z dne 19. septembra 2011 o zahtevah glede sledljivosti iz Uredbe (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta za hrano živalskega izvora (UL L 242, 20.9.2011, str. 2).

<sup>(2)</sup> Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 208/2013 z dne 11. marca 2013 o zahtevah glede sledljivosti za kalčke in semena, namenjena za proizvodnjo kalčkov (UL L 68, 12.3.2013, str. 16).

<sup>(3)</sup> Navodila za izvajanje členov 11, 12, 14, 17, 18, 19 in 20 Uredbe (ES) št. 178/2002 o splošni živilski zakonodaji.

<sup>(4)</sup> E-2704/04.

V primeru ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture je treba splošna pravila o sledljivosti dopolniti s posebnimi pravili o sledljivosti, določenimi v členu 58 Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009<sup>(1)</sup> o vzpostavitvi nadzornega sistema Unije za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike. To pomeni, da morajo nosilci dejavnosti izpolnjevati obveznosti, določene z zahtevami glede sledljivosti na podlagi splošne živilske zakonodaje, poleg tega pa morajo imeti v vseh fazah proizvodnje, predelave in distribucije (vključno z organizacijami za preraždeljevanje hrane in dobrodelnimi organizacijami) posebne informacije, ki se zahtevajo za sledljivost ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, in da mora biti mogoče te proizvode slediti nazaj do faze ulova ali pobiranja.

Nekatere države članice zagotavljajo tudi dodatne smernice, ki naj bi akterjem pomagale izpolnjevati obveznosti glede sledljivosti pri preraždeljevanju hrane.

#### 4. DOLOČITEV PRIMARNE ODGOVORNOSTI IN PRAVNE ODGOVORNOSTI, KO SE POJAVIJO TEŽAVE Z VARNOSTJO ŽIVIL

##### 4.1 Pravni okvir

###### *Primarna odgovornost in pravna odgovornost*

Primarna odgovornost nosilcev živilske dejavnosti, da zagotavljajo skladnost z živilsko zakonodajo (EU in nacionalno) (ne samo zakonodajo o varnosti živil, ampak tudi drugo živilsko zakonodajo), določena v členu 17 splošne živilske zakonodaje, se nanaša na dejavnosti pod njihovim nadzorom in se uporablja v celotni verigi preskrbe s hrano. Države članice zato na nacionalni ravni ne smejo ohraniti ali sprejeti pravnih določb, s katerimi bi bil kateri koli nosilec živilske dejavnosti oproščen te obveznosti.

Posledica zahteve glede primarne odgovornosti ni uvedba sistema Unije, s katerim se ureja porazdelitev odgovornosti med različnimi akterji v verigi preskrbe s hrano. Določitev dejstev in okoliščin, zaradi katerih so lahko nosilcu dejavnosti naložene kazenske sankcije in/ali je civilno odgovoren, je večplastno vprašanje, ki je močno odvisno od strukture različnih pravnih sistemov in načeloma spada v nacionalno pristojnost.

Čeprav se zahteva iz člena 17(1) neposredno uporablja, bi morala v praksi odgovornost nosilcev živilske dejavnosti izhajati iz kršitve posebne zahteve živilske zakonodaje ter iz pravil o civilni in kazenski odgovornosti v nacionalnem pravnem redu vsake države članice. Postopek ugotavljanja odgovornosti ne bo temeljil na členu 17, ampak na pravni podlagi iz posamezne kršene zakonodaje na nacionalni ravni. Kljub temu pa bi bilo treba, kadar je za proizvod ugotovljeno, da ne izpolnjuje pravnih zahtev, odgovornost vsakega akterja v verigi preskrbe s hrano presojati na podlagi tega, ali je izpolnil svoje odgovornosti na podlagi splošne živilske zakonodaje.

###### *Odgovornost proizvajalca za živila z napako (Direktiva Sveta 85/374/EGS<sup>(2)</sup>)*

V členu 21 splošne živilske zakonodaje je navedeno, da njene določbe:

„— [...] veljajo brez poseganja v Direktivo Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako“.

Z navedeno direktivo je bilo na ravni EU določeno načelo, da je za škodo, nastalo zaradi napake na (katerem koli) proizvodu (razen na primarnih kmetijskih proizvodih), odgovoren proizvajalec. Proizvajalec je opredeljen kot proizvajalec dokončanih proizvodov, katere koli surovine ali sestavnega dela, pa tudi kot „vsaka oseba, ki se s svojim imenom, blagovno znamko ali drugim razlikovalnim znakom na proizvodu predstavlja kot njegov proizvajalec“.

V zvezi z živil z napako se Direktiva 85/374/EGS uporablja, kolikor njene določbe niso v nasprotju s splošno živilsko zakonodajo, zlasti kar zadeva primarno odgovornost nosilcev živilske dejavnosti za zagotovitev skladnosti z vsemi zahtevami živilske zakonodaje, določenimi na ravni EU in nacionalni ravni, pri dejavnostih pod njihovim nadzorom. Kot je navedeno zgoraj, bi bilo treba pri presoji odgovornosti za napako, ugotovljeno pri proizvodu, upoštevati, ali je proizvajalec pravilno izpolnil svoje posebne odgovornosti na podlagi splošne živilske zakonodaje.

<sup>(1)</sup> Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike, o spremembi uredb (ES) št. 847/96, (ES) št. 2371/2002, (ES) št. 811/2004, (ES) št. 768/2005, (ES) št. 2115/2005, (ES) št. 2166/2005, (ES) št. 388/2006, (ES) št. 509/2007, (ES) št. 676/2007, (ES) št. 1098/2007, (ES) št. 1300/2008, (ES) št. 1342/2008 in razveljavitvi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1627/94 in (ES) št. 1966/2006 (UL L 343, 22.12.2009, str. 1).

<sup>(2)</sup> Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

*Kako se določi odgovornost, ko se pojavijo težave z varnostjo živil?*

V primeru težav v zvezi z varnostjo živil (na primer zastrupitve s hrano) organi javnega zdravstva preiščejo celotno verigo preskrbe s hrano, da bi ugotovili izvor in vzrok težave. Težavo z varnostjo živil lahko ugotovi živilsko podjetje, ki nato ukrepa ter umakne ali odpokliče nevarno živilo ali o njem uradno obvesti pristojne organe (glej tudi oddelek 3).

Za določitev odgovornosti posameznega nosilca ali nosilcev živilske dejavnosti je treba v vsakem posameznem primeru opredeliti vzrok težave in postopek/dejavnost, v okviru katere se je incident pojavil, npr.:

- ali je zastrupitev s hrano posledica nezadostne pasterizacije (vloga proizvajalca živil),
- ali je bila med prevozom živila od dobavitelja do trgovca na drobno prekinjena hladilna veriga (vloga izvajalca logističnih storitev),
- ali živila v trgovini na drobno pred doniranjem niso bila pravilno shranjena (vloga trgovca na drobno),
- ali je dobrodelna organizacija živila razdelila po pretečenem datumu „porabiti do“ (vloga dobrodelne organizacije) itd.

Znova je treba poudariti, da je določitev dejstev in okoliščin, zaradi katerih so lahko nosilcu dejavnosti naložene kazenske sankcije in/ali je civilno odgovoren, zadeva, ki je zelo odvisna od strukture različnih nacionalnih pravnih sistemov. Dodatne informacije o pomenu in učinku člena 17(1) splošne živilske zakonodaje v zvezi s porazdelitvijo odgovornosti v kmetijsko-živilski verigi so na voljo v navodilih o izvajanju splošne živilske zakonodaje <sup>(1)</sup>.

#### 4.2 Posledice za preraždeljevanje presežne hrane

Pomisliki glede morebitne odgovornosti so lahko ovira, ki proizvajalce živil in trgovce na drobno odvrča od vključevanja v dejavnosti preraždeljevanja hrane. Nosilci živilske dejavnosti imajo lahko poleg pravnih pomislekov tudi pomisleke glede morebitne škode za ugled podjetja/znamke, če bi se pri preraždeljevanju hrane pojavile težave v zvezi z varnostjo živil.

Poudariti je treba, da se zahteva glede primarne odgovornosti uporablja za vse nosilce živilske dejavnosti, ne glede na to, ali se živila prodajajo ali donirajo. Člen 17 Uredbe (ES) št. 178/2002 se še naprej uporablja enako. Edina razlika je, da je v distribucijsko verigo dodan še en člen (to je organizacija za preraždeljevanje hrane in/ali dobrodelna organizacija), ki bo tako kot drugi nosilci živilske dejavnosti odgovoren za postopek na svojem zadevnem področju nadzora.

Medtem ko se pojem „primarna odgovornost“, določen v splošni živilski zakonodaji, vedno uporablja za vsakega od akterjev, vključenih v preraždeljevanje hrane, za dejavnosti pod njegovim nadzorom, pa določitev „kdo bi moral biti odgovoren za kaj“ v primeru incidenta v zvezi z varnostjo živil spada v nacionalno pristojnost. V nekaterih državah članicah <sup>(2)</sup> so vzpostavljeni formalni sporazumi o partnerstvu, v katerih so dokumentirani prenos lastništva nad zadevnim blagom med donatorji in prejemniki ter zadevna vloga in odgovornosti teh akterjev pri zagotavljanju varnosti, sledljivosti in informacij potrošnikom v celotni verigi preraždeljevanja hrane.

### 5. HIGIENSKI PREDPISI IN PRERAŽDELJEVANJE PRESEŽNE HRANE

Vsi potrošniki morajo biti enako zaščiteni z istimi standardi varnosti živil, ne glede na to, ali se živila prodajajo neposredno potrošnikom ali pa jih ljudem v stiski preraždeljujejo organizacije za preraždeljevanje hrane in druge dobrodelne organizacije. Za zagotovitev upoštevanja tega načela mora biti preraždeljevanje presežkov hrane, vključno z dostavo živil in ravnanjem z njimi ter morebitno nadaljnjo predelavo in pripravo (na primer v javnih kuhinjah), v skladu s pravili EU o higieni živil, ki se uporabljajo za vse nosilce živilske dejavnosti. Standardi higiene živil, ki jih je treba upoštevati pri komercialnih dejavnostih, se uporabljajo tudi za dejavnosti organizacij za preraždeljevanje hrane in dobrodelnih organizacij.

<sup>(1)</sup> Navodila za izvajanje členov 11, 12, 14, 17, 18, 19 in 20 Uredbe (ES) št. 178/2002 o splošni živilski zakonodaji.

<sup>(2)</sup> Na primer v Franciji je to vzorec pogodbe o doniranju hrane med trgovino z živilom na drobno in združenjem za pomoč v hrani, odobrenim na podlagi člena L. 230-6 zakonika o kmetijstvu in morskem ribištvi (Convention de dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime) (glej: <http://agriculture.gouv.fr/don-alimentaire-un-modele-de-convention-entre-distributeurs-et-associations>).

Za varstvo potrošnikov in zagotovitev varnosti živil se lahko na trg dajo samo živila, ki izpolnjujejo zahteve, določene v pravilih EU o higieni živil, in so primerna za prehrano ljudi, kar velja tudi za živila, donirana nepridobitnim organizacijam za razdelitev osebam v stiski. Organizacije za preraščdeljevanje hrane in dobrodelne organizacije morajo kot nosilci živilske dejavnosti ravnati v skladu s splošno živilsko zakonodajo in pravili EU o higieni živil (tako imenovani „higienski sveženj“<sup>(1)</sup>, ki ga sestavljata Uredba (ES) št. 852/2004, ki vsebuje splošne higienske zahteve, in, kadar je ustrezno, Uredba (ES) št. 853/2004 Evropskega parlamenta in Sveta<sup>(2)</sup>, ki vsebuje dodatne posebne higienske zahteve za živila živalskega izvora).

### 5.1 Splošne higienske zahteve, ki se uporabljajo za vse dejavnosti doniranja hrane

Sam cilj pravil o higieni živil – preprečiti kontaminacijo živil (in s tem kvarjenje zaradi razvoja bakterij), da se zavaruje zdravje ljudi – prispeva tudi k zmanjšanju količine zavržene hrane. Pravila EU o higieni živil so zelo splošna in omogočajo visoko stopnjo prilagodljivosti za izpolnjevanje posebnih potreb različnih vrst obratov (npr. restavracij). Ta prilagodljivost je pojasnjena v Obvestilu Komisije o smernicah za izvajanje sistemov vodenja varnosti živil, ki zajemajo pre-rekvizitne programe (PRP) in postopke, ki temeljijo na načelih HACCP, vključno z olajševanjem/prilagodljivostjo izvajanja v nekaterih živilskih dejavnostih<sup>(3)</sup>.

Uredba (ES) št. 852/2004 o higieni živil se uporablja za vse živilske obrate.

Najpomembnejše zahteve v zvezi s preraščdeljevanjem hrane so:

- registracija obrata pri pristojnih organih (kar je lahko preprost postopek uradne obvestitve pristojnega nacionalnega organa o dejavnostih ali bistveni spremembi dejavnosti),
- uporaba dobre higienske prakse, določene v Prilogi II k navedeni uredbi,
- izvajanje postopkov, ki temeljijo na načelih HACCP.

Uredba (ES) št. 852/2004 ne določa zelo podrobnih pravil, ampak splošne zahteve (na primer, da se prepreči kontaminacija živil), ki jih morajo izpolnjevati vsi akterji.

Ta pravila o higieni živil, pri izvajanju katerih je mogoča velika prilagodljivost, so edina, ki se uporabljajo za:

- trgovce na drobno, ki samo shranjujejo ali prevažajo živila, ki niso odvisna od temperaturnih razmer, kot sta ohlajevanje ali zamrzovanje (primeri takih živil so testenine, konzervirana hrana, sladkor, moka itd.),
- trgovce na drobno, ki živila dobavljajo neposredno končnemu potrošniku (vključno z dobavitelji pripravljene hrane v skladu z opredelitvijo v členu 3(7) splošne živilske zakonodaje),
- akterje, vključene v predelavo samo živil neživalskega izvora (npr. sadja, zelenjave, oreščkov) za nadaljnjo preraščdelitev.

### 5.2 Posebne higienske zahteve, ki se uporabljajo za preraščdeljevanje živil živalskega izvora

Dodatna posebna pravila o higieni živil, določena v Uredbi (ES) št. 853/2004, se uporabljajo, kadar trgovci na drobno in organizacije za preraščdeljevanje hrane živila živalskega izvora dostavljajo drugim obratom. Živila živalskega izvora vključujejo mesne proizvode, ribiške proizvode in proizvode iz akvakulture, mlečne proizvode (npr. sire), jajca in jajčne proizvode itd. Načeloma morajo trgovci na drobno, ki želijo živila živalskega izvora dostavljati organizacijam za preraščdeljevanje hrane ali dobrodelnim organizacijam, ravnati v skladu z vsemi določbami Uredbe (ES) št. 853/2004 ter povezanimi dodatnimi upravnimi zahtevami in bremenami, pred začetkom njihove dejavnosti pa jih morajo odobriti nacionalni organi.

<sup>(1)</sup> [http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/hygienelegislation/com\\_rules\\_en.htm](http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/hygienelegislation/com_rules_en.htm).

<sup>(2)</sup> Uredba (ES) št. 853/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o posebnih higienskih pravilih za živila živalskega izvora (UL L 139, 30.4.2004, str. 55).

<sup>(3)</sup> UL C 278, 30.7.2016, str. 1.

Odstopanje od Uredbe (ES) št. 853/2004 se uporablja, če je na maloprodajni ravni dobava živil živalskega izvora:

- obrobna, omejena in lokalizirana ali
- omejena na prevoz in skladiščenje (vendar se v takem primeru uporabljajo temperaturni pogoji, določeni v Uredbi (ES) št. 853/2004).

Izjeme se uporabljajo tudi za tako imenovane sestavljene proizvode<sup>(1)</sup>, tj. živila, ki vsebujejo predelane proizvode živalskega izvora in proizvode neživalskega izvora. Ti vključujejo številne zelo različne proizvode (npr. pice s šunko, oljke, polnjene s sirom, kruh ali pecivo z maslom, testenine z jajčnimi proizvodi itd.). Ti proizvodi so izključeni iz uporabe dodatnih pravil o higieni živil, ki se uporabljajo za prerazdeljevanje živil živalskega izvora. Vendar pa se predelani proizvodi živalskega izvora, ki se uporabljajo kot sestavine za pripravo takih živil, pridobijo in obdelajo v skladu z zahtevami iz Uredbe (ES) št. 853/2004.

V zvezi z dobavo živil živalskega izvora s strani trgovcev na drobno, ki so jim odobrena taka odstopanja, se lahko uporabljajo dodatna nacionalna pravila.

Lahko se zgodi, da mora nosilec dejavnosti, ki živila običajno dobavlja samo končnim potrošnikom – na primer mesnica ali supermarket (za katera se Uredba (ES) št. 853/2004 ne uporablja) – pri doniranju nekaterih živil (živalskega izvora) drugemu obratu, naj bo to organizacija za prerazdeljevanje hrane ali javna kuhinja, ravnati v skladu z vsemi določbami navedene uredbe. Zahteva za trgovca na drobno, da upošteva vse določbe Uredbe (ES) št. 853/2004, izhaja iz medpodjetniške narave dejavnosti.

Države članice lahko pri reševanju tega vprašanja odstopajo od pravil iz Uredbe (ES) št. 853/2004, če so te donacije „obrobna, lokalizirana in omejena“ dejavnost. Ti pojmi so dodatno pojasnjeni v oddelku 3.6 „Smernic za izvajanje nekaterih določb Uredbe (ES) št. 853/2004 o higieni živil živalskega izvora“. Na kratko, „obroben“ je treba razumeti kot majhen del dejavnosti, „omejen“ se nanaša na omejitev dejavnosti na nekatere proizvode, „lokaliziran“ pa na neposredno bližino dobavitelja. Države članice bi morale te pojme podrobneje opredeliti v nacionalnih ukrepih, o katerih je treba uradno obvestiti<sup>(2)</sup> Komisijo in druge države članice.

Priloga 2 določa drevo odločanja, ki naj bi donatorjem in prejemnikom hrane olajšalo oceno potrebe po skladnosti z Uredbo (ES) št. 853/2004.

### 5.3 Higienne zahteve, ki se uporabljajo za prerazdeljevanje presežne hrane iz sektorja turizma in gostinskega sektorja

Čeprav je prerazdeljevanje presežne hrane iz sektorja turizma in gostinskega sektorja iz higienskih razlogov bolj omejeno, lahko nosilci živilske dejavnosti v vsakem posameznem primeru opredelijo in ocenijo morebitne priložnosti za prerazdelitev hrane. Zmožnosti zagotovitve varnega prerazdeljevanja presežne hrane se bodo razlikovale glede na dejavnike, kot so: vrsta pripravljenega živila/obroka; narava obrata; razpoložljivost organizacij prejemnic; dostop do izvajalca logističnih storitev, ki lahko zagotovi varen prevoz razpoložljivega presežka, itd.

Da se prepreči zavrženje hrane, je pomembno, da gostinski ponudniki čim bolj preprečujejo pripravo presežne hrane in skrbno spremljajo količine hrane, ki so v nekem danem trenutku dane na voljo, na primer pri samopostrežbi. Čeprav se lahko pravila v državah članicah razlikujejo, bodo nekateri nacionalni organi odobrili prerazdeljevanje nekaterih živil, danih na voljo potrošnikom, na primer predpakiranih živil z dolgim rokom trajanja (npr. začimb, krekerjev, piškotov itd.), če proizvodi niso odprti in embalaža ni poškodovana.

Z Uredbo (ES) št. 852/2004 o higieni živil ni kot tako prepovedano ohlajevanje obrokov ob koncu storitve, da se olajša doniranje hrane iz gostinskega/turističnega sektorja.

<sup>(1)</sup> Člen 2(a) Odločbe Komisije 2007/275/ES z dne 17. aprila 2007 o seznamih živali in proizvodov, ki jih je treba pregledati na mejnih kontrolnih točkah v skladu z direktivama Sveta 91/496/EGS in 97/78/ES (UL L 116, 4.5.2007, str. 9).

<sup>(2)</sup> Postopek uradne obvestitve na podlagi Direktive (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L 241, 17.9.2015, str. 1).

Nekatere države članice in sektorske organizacije so za olajšanje varnega preraždeljevanja presežne hrane oblikovale ali trenutno pripravljajo posebne smernice v zvezi z doniranjem hrane iz gostinskega/turističnega sektorja (<sup>1</sup>).

#### 5.4 Zamrzovanje presežne hrane za olajšanje preraždeljevanja

Strokovnjaki so v nedavnih razpravah z državami članicami v zvezi s smernicami, potrebnimi na ravni EU za olajšanje doniranja hrane, navedli, da bi si zamrzovanje živil pred potekom njihovega roka trajanja za podaljšanje njihovega roka uporabnosti in olajšanje varnega preraždeljevanja hrane zaslužilo dodaten razmislek na ravni EU, ker hrane, ki jo prejmejo organizacije za preraždeljevanje hrane in dobrotelne organizacije, stranki ni mogoče vedno donirati do datuma „porabiti do“. Vendar pa je v Uredbi (ES) št. 853/2004 iz higienskih razlogov določeno, da je treba živila živalskega izvora, namenjena za zamrzovanje, zamrzniti brez nepotrebnega odlašanja po proizvodnji (<sup>2</sup>). Ta zahteva se ne uporablja za trgovce na drobno, ki živila dobavljajo drugim nosilcem živilske dejavnosti, kot so banke hrane, če ta njihova dejavnost v skladu s členom 1(5)(b)(ii) navedene uredbe ostane obrobna, lokalizirana in omejena. Države članice, ki so odobrile možnost zamrzovanja živil živalskega izvora za namene preraždeljevanja hrane, bi morale sprejeti ustrezne nacionalne ukrepe ter o njih uradno obvestiti Komisijo in druge države članice.

### 6. INFORMACIJE O ŽIVILIH ZA POTROŠNIKE

#### 6.1 Pravni okvir

Z Uredbo (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta (<sup>3</sup>) o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom so določeni splošna načela, zahteve in odgovornosti v zvezi z informacijami o živilih in zlasti označevanjem živil. Namen navedene uredbe je zagotoviti visoko raven varovanja zdravja in interesov potrošnikov z zagotavljanjem podlage potrošnikom za ozaveščeno izbiro in varno uporabo živil. V okviru preraždeljevanja presežne hrane je bistveno zagotoviti, da imajo končni upravičenci dostop do enakih informacij, kot se zahtevajo in zagotovijo ob nakupu živil v trgovini.

Seznam obveznih podatkov, ki jih je treba navesti pri označevanju živila, je določen v členu 9(1) Uredbe in med drugim vključuje: ime živila, seznam sestavin, datum minimalne trajnosti (tj. „uporabno najmanj do“) ali, kadar je ustrezno, datum „porabiti do“; posebne pogoje shranjevanja in/ali pogoje uporabe in označbo hranilne vrednosti. Z določbami o označevanju iz druge zakonodaje EU, vključno s sektorsko zakonodajo (npr. Uredbo (ES) št. 853/2004, ki določa posebna higienska pravila za živila živalskega izvora, pravili o skupni ureditvi trgov, kot je Uredba (EU) št. 1379/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (<sup>4</sup>) o skupni ureditvi trgov za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva, in tržnimi standardi), ali z nacionalno zakonodajo se lahko zahtevajo tudi drugi obvezni podatki.

#### *Odgovornosti nosilcev živilske dejavnosti*

Člen 8 Uredbe (EU) št. 1169/2011 določa odgovornosti nosilcev živilske dejavnosti pri zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom. V njem je med drugim navedeno:

- nosilec živilske dejavnosti, odgovoren za informacije o živilih, je nosilec dejavnosti, pod katerega imenom ali nazivom podjetja se živilo trži, ali uvoznik,
- nosilec živilske dejavnosti mora zagotoviti prisotnost in točnost informacij o živilih v skladu s pravili EU in zadevnimi ukrepi, določenimi v nacionalni zakonodaji,
- nosilci živilske dejavnosti, ki ne vplivajo na informacije o živilih, ne smejo dobavljati živil, za katera na podlagi informacij, ki jih imajo kot strokovnjaki, vedo ali domnevajo, da niso skladna z veljavnimi pravili o informacijah o živilih,

(<sup>1</sup>) Glej smernice za doniranje hrane na spletnem naslovu: [http://ec.europa.eu/food/safety/food\\_waste/library\\_en](http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library_en).

(<sup>2</sup>) Meso, namenjeno za zamrzovanje, je treba po proizvodnji zamrzniti brez nepotrebnega odlašanja (Uredba (ES) št. 853/2004). To iz higienskih razlogov in razlogov, povezanih s kakovostjo, izključuje možnost zamrzovanja takih proizvodov ob koncu njihovega roka uporabnosti.

(<sup>3</sup>) Uredba (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004 (UL L 304, 22.11.2011, str. 18).

(<sup>4</sup>) Uredba (EU) št. 1379/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ureditvi trgov za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1184/2006 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 104/2000 (UL L 354, 28.12.2013, str. 1).

- nosilci živilske dejavnosti pri dejavnostih pod svojim nadzorom ne smejo spremeniti informacij, ki spremljajo živilo, če bi takšne spremembe zavedle potrošnika ali drugače znižale raven varstva potrošnikov in zmanjšale možnosti končnih potrošnikov za ozaveščeno izbiro. Nosilci živilske dejavnosti so odgovorni za vse morebitne spremembe informacij, ki spremljajo živilo,
- nosilci živilske dejavnosti morajo pri dejavnostih pod svojim nadzorom zagotoviti skladnost z zahtevami iz zakonodaje o informacijah o živilih in ustreznimi nacionalnimi določbami, ki zadevajo njihove dejavnosti, in preveriti, ali so takšne zahteve izpolnjene.

#### *Kako je treba zagotoviti obvezne informacije?*

Za predpakirana živila je v členu 12(2) določeno, da morajo biti obvezne informacije o živilih prikazane neposredno na embalaži ali nanjo pritrjeni označbi. V nekaterih primerih so lahko take informacije prikazane tudi na trgovinskih dokumentih, ki se nanašajo na živila, kadar je mogoče zagotoviti, da so takšni dokumenti bodisi priloženi živilom, na katera se nanašajo, bodisi so bili poslani pred dobavo ali sočasno z njo. V členu 8(7) je določeno, da je zagotovitev informacij s trgovinskimi dokumenti mogoča, kadar: so predpakirana živila namenjena končnemu potrošniku, vendar se tržijo na stopnji pred prodajo končnemu potrošniku, ali kadar so namenjena za dobavo obratom javne prehrane (za nadaljnjo pripravo, predelavo, razdelitev ali rezanje).

Poleg informacij o živilih, navedenih v trgovinskih dokumentih, morajo biti naslednji podatki navedeni tudi na zunanji embalaži, v kateri so predpakirana živila predstavljena za trženje, in sicer ime živila, datum minimalne trajnosti ali datum „porabiti do“, posebni pogoji shranjevanja in/ali pogoji uporabe ter ime ali naziv podjetja in naslov nosilca živilske dejavnosti, odgovornega za zagotavljanje informacij o živilih (kot je opredeljen v členu 8(1)).

Za nepredpakirana živila je v členu 44 dodatno pojasnjeno, katere informacije je treba zagotoviti in kako je treba to storiti. Navedeno je, da so podatki iz člena 9(1)(c) obvezni, kadar so živila ponujena za prodajo končnemu potrošniku ali obratom javne prehrane v nepredpakirani obliki, ali so pakirana na mestu prodaje na zahtevo potrošnika, ali predpakirana za neposredno prodajo. To pomeni, da mora biti potrošnik obveščen o prisotnosti v živilu vsake sestavine ali pomožnega tehnološkega sredstva, ki je navedeno na seznamu v Prilogi II k Uredbi ali pridobljeno iz snovi ali proizvoda s seznamom v Prilogi II, ki povzroča alergije ali preobčutljivosti, se uporablja v proizvodnji ali pri pripravi živila in je še vedno prisotno v končnem proizvodu, čeprav v spremenjeni obliki.

V členu 44 je navedeno tudi, da lahko države članice sprejmejo nacionalne ukrepe v zvezi s tem, kako dati na voljo informacije o alergenih (in vse druge obvezne podatke, določene v pravilih EU, ki se za nepredpakirana živila zahtevajo z nacionalno zakonodajo), ter, kadar je ustrezno, v zvezi z obliko njihove navedbe in prikaza. Nekatere države članice so na primer sprejele posebno zakonodajo, s katero so dovolile, da se v trgovinah izobesijo znaki z navedbo, da se je mogoče za dodatne informacije o alergenih obrniti na osebe.

V posebnem primeru ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture se lahko obvezne informacije o nepredpakiranih živilih zagotovijo pri prodaji na drobno prek komercialnega obveščanja, kot so oglasne deske ali plakati.

#### *Od podjetja do podjetja v primerjavi z od podjetja do potrošnika*

Nosilci živilske dejavnosti, ki drugim nosilcem živilske dejavnosti dobavljajo živila, ki niso namenjena končnemu potrošniku ali obratom javne prehrane, tem nosilcem živilske dejavnosti zagotovijo dovolj informacij, da jim omogočijo izpolnjevanje obveznosti v zvezi s prisotnostjo in točnostjo informacij o živilih (kot je določeno v členu 8(2)), na primer tako, da take informacije vključijo v trgovinske dokumente, če jih ni že na samem živilu.

V primeru posebnih informacij za potrošnike, ki jih je treba zagotoviti o ribiških proizvodih in proizvodih iz akvakulture, se njihovo posredovanje zagotovi na podlagi sektorskih pravil o sledljivosti, kjer je to ustrezno. Za predelane in pripravljene ribiške proizvode in proizvode iz akvakulture (ki spadajo pod oznaki 1604 in 1605 kombinirane nomenklature<sup>(1)</sup>) se uporablja splošno pravilo iz člena 8(2) Uredbe (EU) št. 1169/2011.

<sup>(1)</sup> Kombinirana nomenklatura ([https://ec.europa.eu/taxation\\_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/combined-nomenclature\\_en](https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/combined-nomenclature_en)).



## 6.2 Posledice za preraždeljevanje presežne hrane

### 6.2.1 Zahteve glede informacij za predpakirana živila

Ne glede na to, ali živila kupijo potrošniki ali so končnim upravičencem dana na voljo brezplačno na podlagi mehanizma pomoči v hrani ali drugih mehanizmov za preraždeljevanje hrane, morajo biti informacije o živilih prisotne in končnemu upravičencu zagotovljene v skladu s pravili EU in zadevnimi nacionalnimi pravili v zvezi z zagotavljanjem informacij o živilih potrošnikom. Kadar je donirana hrana označena v skladu z vsemi pravnimi zahtevami, se lahko obveznosti glede zagotavljanja informacij o živilih izpolnjujejo brez težav. Če pa presežki hrane nastanejo na primer na ravni proizvodnje zaradi napačnega označevanja proizvodov in/ali napak pri označevanju, zaradi česar živila ni mogoče vključiti v običajne maloprodajne kanale, so potrebni dodatno pojasnilo in/ali dodatni ukrepi za zagotovitev, da končni upravičenec prejme vse zahtevane obvezne informacije.

V zvezi s predpakiranimi živilami, ki se dajo na voljo končnemu potrošniku, se s pravili EU zahteva, da se obvezni podatki zagotovijo na embalaži ali nanjo pritrjeni označbi. Kadar nepravilno označenega živila ni mogoče ponovno označiti pred njegovo preraždelitvijo, mora nosilec živilske dejavnosti, odgovoren za informacije o živilih (prim. člen 8(1)), organizaciji za preraždeljevanje hrane in/ali dobrodelni organizaciji zagotoviti vse potrebne informacije, da bi lahko ta izpolnila svoje obveznosti v zvezi z zagotovitvijo informacij o živilu končnemu upravičencu. Nekatere države članice so pripravile smernice za zagotovitev, da se lahko varna in užitna hrana, ki bi se sicer zavržla, preraždeli, pri čemer se zagotovi, da ima končni upravičenec dostop do vseh zahtevanih informacij (prim. člen 9(1)), tudi če take informacije niso navedene neposredno na oznaki. Vendar pa lahko države članice v primerih, v katerih ima lahko napaka pri označevanju posledice za javno zdravje (na primer informacije o prisotnosti alergenov), zahtevajo, naj se napaka na oznaki zadevnega proizvoda popravi, šele nato se ta lahko donira.

### 6.2.2 Jezikovne zahteve

Z Uredbo (EU) št. 1169/2011 se zahteva, da so obvezne informacije o živilih prikazane v jeziku, ki ga potrošniki držav članic, v katerih se živilo trži, zlahka razumejo <sup>(1)</sup>. Poleg tega lahko države članice, v katerih se proizvod trži, zahtevajo uporabo določenega jezika <sup>(2)</sup>.

V praksi bi to bil uradni jezik ali jeziki države, v kateri je živilo dano na trg. Vendar pa se lahko obvezne informacije zagotovijo tudi v tujem jeziku, ki ga potrošnik zlahka razume. Obstajajo številni primeri, v katerih lahko potrošnik zlahka razume pojme ali izraze, čeprav niso v njegovem jeziku. V takih primerih bi se zahteva za spremembo označevanja zdela nesorazmerna.

Ker lahko označevanje živil v tujem jeziku ustvari oviro za nadaljnje preraždeljevanje živil, so nekatere države članice pripravile smernice v zvezi s tem.

### 6.2.3 Zahteve glede informacij za nepredpakirana živila

Pomembno je, da potrošniki prejmejo potrebne informacije o živilih, ki jih zaužijejo, tudi kadar ta niso predpakirana in kadar so živila predelana, pripravljena ali skuhana za nadaljnjo potrošnjo v gostinskem obratu ali restavraciji (javni kuhinji). Kot je navedeno v oddelku 6.1, so v takih primerih zahtevane informacije o živilih omejene na informacije v zvezi s prisotnostjo alergenov in druge morebitne dodatne informacije, ki se zahtevajo z nacionalnimi pravili.

V členu 44 Uredbe (EU) št. 1169/2011 je navedeno tudi, da lahko države članice sprejmejo nacionalne ukrepe v zvezi s tem, kako je treba dati na voljo informacije o alergenih (in morebitne druge obvezne informacije), ter, kadar je ustrezno, v zvezi z obliko njihove navedbe in prikaza.

Države članice imajo torej vse možnosti, da določijo vsa potrebna pravila za zagotovitev, da se informacije o alergenih v živilih organizacijam za preraždeljevanje hrane in dobrodelnim organizacijam ter končno potrošnikom dajo na voljo priročno in učinkovito. Večina držav članic je take ukrepe že sprejela.

<sup>(1)</sup> Člen 15 navedene uredbe. Ta zahteva ni nova; prvič je bila določena v členu 14 Direktive Sveta 79/112/EGS (UL L 33, 8.2.1979, str. 1) o označevanju živil.

<sup>(2)</sup> Člen 15(2) Uredbe (EU) št. 1169/2011.

### 6.3 Označevanje datuma

#### 6.3.1 Pravni okvir

Namen označevanja datuma pri označevanju živil je pomagati potrošnikom, da živila uporabljajo varno in optimalno. Z oznako datuma se navede, kako dolgo se lahko živilo shranjuje pod določenimi pogoji shranjevanja. Ključni zakonodajni akt EU za označevanje datuma je Uredba (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom.

Datum se lahko označuje na dva načina:

- datum „uporabno najmanj do“, ki je primeren za večino živil in s katerim je naveden datum, do katerega je mogoče razumno pričakovati, da bo živilo ob pravilnem shranjevanju ostalo v optimalnem stanju. Nanaša se na kakovost živila. Nekatera živila so izvzeta iz zahteve glede navedbe datuma „uporabno najmanj do“, na primer sveže sadje, zelenjava, vina, sol, sladkor, kis, žvečilni gumiji,
- datum „porabiti do“, ki se zahteva za živila, ki so z mikrobiološkega vidika hitro pokvarljiva in lahko zato po krajšem obdobju predstavljajo neposredno nevarnost za zdravje ljudi. Datum „porabiti do“ se nanaša na varnost; po njegovem preteku živila ni mogoče dati na trg, ker se šteje, da ni varno.

Oblika, ki jo je treba uporabiti za navedbo zgoraj navedenih oznak datuma, je urejena v Prilogi X k Uredbi (EU) št. 1169/2011.

Evropska komisija je v sodelovanju z državami članicami EU pripravila brošuro<sup>(1)</sup>, v kateri so zagotovljeni dodatne informacije o pomenu teh dveh datumov in prevodi izrazov v vse nacionalne jezike. Komisija je objavila tudi infografiko, s katero naj bi pomagala pojasniti pomen teh pojmov in predstavila nedavne ugotovitve v zvezi s tem, kako ta pojma razumejo potrošniki<sup>(2)</sup>. Države članice in organizacije zainteresiranih strani izvajajo tudi informativne kampanje in razvijajo orodja v zvezi z označevanjem datuma, da bi zagotovile smernice za nosilce živilske dejavnosti in nasvete glede ravnanja z živila za potrošnike<sup>(3)</sup>.

#### 6.3.2 Posledice za preraščevanje presežne hrane

Za določitev datuma „porabiti do“ in datuma „uporabno najmanj do“ so odgovorni proizvajalci živil. Razen za konzumna jajca z zakonodajo EU ni predpisano, kako je treba določiti označevanje datuma (tj. izbira bodisi datuma „porabiti do“ bodisi datuma „uporabno najmanj do“ ali roka uporabnosti). Medtem ko lahko uživanje živila po datumu „porabiti do“ pomeni tveganje za varnost, so živila s pretečenim datumom „uporabno najmanj do“ še vedno varna za uživanje, če se upoštevajo pogoji shranjevanja in embalaža ni poškodovana. Kar zadeva datume „uporabno najmanj do“, proizvajalci jamčijo za kakovost živila (npr. hrustljivost, barva, okus) in skladnost s trditvami na oznakah (npr. prehranske trditve v zvezi z vsebnostjo vitamina C v živilu) samo do datuma „uporabno najmanj do“.

Pri doniranju živil, označenih z datumom „porabiti do“, morajo donatorji živil zagotoviti, da je ob dostavi takih proizvodov bankam hrane in drugim dobrodelnim organizacijam rok uporabnosti še dovolj dolg, da se omogoči njihova varna razdelitev in uporaba s strani končnega potrošnika pred navedenim datumom „porabiti do“. Nekaterе države članice so določile posebna pravila v zvezi z minimalnim rokom uporabnosti, ki mora biti na voljo, ko se živila donirajo<sup>(4)</sup>.

Trženje živil po njihovem datumu minimalne trajnosti (tj. datumu „uporabno najmanj do“) je na podlagi pravil EU dovoljeno, če so zadevna živila še varna in njihova predstavitev ni zavajajoča. Živila s pretečenim datumom minimalne trajnosti se lahko dajo na trg v vsaki fazi verige preskrbe s hrano. Nosilec živilske dejavnosti (npr. trgovec na drobno) je odgovoren za zagotovitev, da je živilo še varno za prehrano ljudi in da so potrošniki ustrezno obveščeni, da je zadevnemu proizvodu preteklo datum „uporabno najmanj do“ (taki proizvodi se na primer lahko prodajajo ločeno z oznakami, da je njihov datum minimalne trajnosti preteklo).

<sup>(1)</sup> [https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw\\_lib\\_best\\_before\\_sl.pdf](https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_best_before_sl.pdf).

<sup>(2)</sup> [http://ec.europa.eu/food/safety/docs/fw\\_eu\\_actions\\_date\\_marking\\_infographic\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/food/safety/docs/fw_eu_actions_date_marking_infographic_en.pdf).

<sup>(3)</sup> Danska:

„drevo odločanja“ v zvezi z označevanjem datuma [http://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw\\_lib\\_da\\_mind-the-date\\_decision-tree.pdf](http://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_da_mind-the-date_decision-tree.pdf).

<sup>(4)</sup> Na primer v Franciji se z vzorcem pogodbe, s katero se določijo ureditve za doniranje hrane med panogo in dobrodelnimi organizacijami (opredeljeno v zakonu št. 2016-138 z dne 11. februarja 2016), zahteva, naj proizvajalci živil in trgovci na drobno živila, označena z datumom „porabiti do“, zagotovijo tako, da je ob njihovi dostavi bankam hrane in drugim dobrodelnim organizacijam na voljo najmanj 48 ur do preteka roka uporabnosti.

Nekatere države članice omejujejo ali celo prepovedujejo trženje živil s pretečenim datumom „uporabno najmanj do“, kar vodi do zavržene hrane, ki jo je mogoče preprečiti<sup>(1)</sup>. Take prakse, s katerimi se omejuje zbiranje in prerazdeljevanje hrane, so lahko posledica nejasnosti glede tega, kako dolgo se lahko določeno živilo s pretečenim datumom „uporabno najmanj do“ daje na voljo potrošnikom, in potrebe po upoštevanju vloge nosilcev živilske dejavnosti, ki so odgovorni za določitev označitve datuma. Nekateri nosilci živilske dejavnosti imajo lahko tudi lastne notranje standarde glede tega, kako dolgo po datumu „uporabno najmanj do“ se lahko proizvod prerazdeljuje za prehrano ljudi, ob upoštevanju na primer njegovih specifikacij glede kakovosti.

Nekateri nacionalni organi v državah članicah so za olajšanje prerazdeljevanja hrane s pretečenim datumom „uporabno najmanj do“ za akterje pripravili dodatne smernice o živilih, ki jih lahko banke hrane in druge dobrodelne organizacije uporabljajo/razdeljujejo po pretečenem datumu „uporabno najmanj do“, in okvirnih časovnih obdobjih za vsako zadevno kategorijo živil<sup>(2)</sup>. Vendar javni organi poudarjajo, da so take smernice zgolj okvirne in da je treba morebitno razdeljevanje živil s pretečenim datumom „uporabno najmanj do“ oceniti v vsakem primeru posebej. Če se upravičeno domneva, da živilo ni več primerno za uživanje, se ne sme razdeljevati naprej. Vedno je treba jamčiti za ustrezne pogoje shranjevanja in neoporečnost embalaže.

### 6.3.3 Jajca: pravila o označevanju datumov in prakse prerazdeljevanja

V skladu s pravili EU o trženju morajo biti jajca, ki se tržijo kot jajca kategorije „A“ (tj. konzumna jajca), označena z datumom „uporabno najmanj do“, ki je določen na 28 dni od trenutka, ko so bila znesena<sup>(3)</sup>. V pravilih EU o higieni živil<sup>(4)</sup> je nadalje določeno, da je treba jajca oddati potrošniku v roku 21 dni, potem ko so bila znesena. To torej pomeni, da medtem ko jajc po 21 dneh ne bo več mogoče prodajati v maloprodaji, bodo imeli potrošniki, ki jajca kupijo do tega datuma, dodaten teden, ko so lahko prepričani glede kakovosti in svežine kupljenih jajc.

Za preprečevanje zavrženja hrane lahko trgovci na drobno jajca po 21-dnevnem roku prodajo obratom za predelavo jajc<sup>(5)</sup> za proizvodnjo jajčnih proizvodov in/ali predelavo jajc (z zadostno toplotno obdelavo), da se omogoči njihova nadaljnja uporaba. Iz istih razlogov se lahko jajca po 21-dnevnem roku dajo na voljo za prerazdeljevanje hrane, če nosilec živilske dejavnosti, ki je prejemnik (npr. dobrodelna organizacija), jajca obdela (z zadostno toplotno obdelavo za zagotovitev njihove varnosti), preden se ta dajo na voljo potrošnikom.

## 7. DAVČNA PRAVILA

Na prenos presežkov hrane z donatorjev na banke hrane in druge dobrodelne organizacije lahko vpliva davek na dodano vrednost.

Drugi davčni instrumenti (kot so davčne olajšave in davčne olajšave za pravne osebe) lahko zagotovijo gospodarske spodbude za doniranje hrane ter tako podpirajo prerazdeljevanje presežne užitne hrane in preprečujejo nastajanje zavržene hrane.

### 7.1 Davek na dodano vrednost (DDV)

Davek na dodano vrednost (DDV) se na ravni EU ureja z direktivo o DDV<sup>(6)</sup>, ki mora biti prenesena v nacionalno zakonodajo. Zakonodaja na področju DDV, kot se uporablja v državah članicah EU, ima lahko včasih posledice za doniranje hrane, saj se dojemata kot ovira za prenos presežkov hrane med donatorji, bankami hrane in drugimi dobrodelnimi organizacijami<sup>(7)</sup>. Države članice lahko s prilagoditvijo pravil, veljavnih za blago, ki se dobavlja brezplačno (na podlagi členov 16 in 74 direktive o DDV), olajšajo doniranje presežkov hrane za dobrodelne namene.

<sup>(1)</sup> „Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“ (Primerjalna študija o zakonodaji in praksah držav članic EU pri doniranju hrane), Evropski ekonomsko-socialni odbor, 2014.

<sup>(2)</sup> Glej na primer: Belgijska agencija za varnost hrane, Circulaire relative aux dispositions applicables aux banques alimentaires et associations caritatives, 8. februar 2017; Italija – Manual of Good Practices for Charitable Organisations (Priročnik o dobri praksi za dobrodelne organizacije), Caritas Italiana, Fondazione Banco Alimentare Onlus, marec 2016.

<sup>(3)</sup> Člen 2 Uredbe Komisije (ES) št. 589/2008 z dne 23. junija 2008 o podrobnih pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1234/2007 glede tržnih standardov za jajca (UL L 163, 24.6.2008, str. 6).

<sup>(4)</sup> Uredba (ES) št. 853/2004 (Priloga III, oddelek X, poglavje I.3).

<sup>(5)</sup> V skladu s pravili EU o higieni živil v zvezi z živilo živalskega izvora lahko trgovci na drobno jajca dobavijo drugemu obratu, če so v skladu z vsemi določbami Uredbe (ES) št. 853/2004 (vključno s tem, da jih odobrijo nacionalni organi) ali če se dobava šteje za „obrobno, omejeno in lokalizirano“ ter je urejena z nacionalnimi ukrepi, o katerih je bila Evropska komisija uradno obveščena. Več informacij je na voljo v oddelku 5.2.

<sup>(6)</sup> Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, 11.12.2006, str. 1).

<sup>(7)</sup> „Primerjalna študija o zakonodaji in praksah držav članic EU pri doniranju hrane“, Evropski ekonomsko-socialni odbor, 2014.

Odbor EU za DDV se je 7. decembra 2012 dogovoril o smernicah <sup>(1)</sup> za zagotovitev enotne uporabe direktive o DDV v državah članicah EU. Smernice vsebujejo prav napotke glede uporabe členov 16 in 74 v zvezi z doniranjem hrane:

„Odbor za DDV se soglasno strinja, da se doniranje živil revnim, ki ga davčni zavezanec opravi brezplačno, obravnava kot dobava blaga, opravljena za plačilo, v skladu s prvim odstavkom člena 16 direktive o DDV, razen če ta donacija izpolnjuje pogoje, ki jih je določila država članica, da se šteje za darilo manjše vrednosti v smislu drugega odstavka člena 16 direktive o DDV.

Odbor za DDV se prav tako soglasno strinja, da v primerih, v katerih je treba tako donacijo obravnavati kot dobavo blaga, opravljeno za plačilo, davčno osnovo sestavlja nabavna cena doniranega blaga (ali podobnega blaga ali ob neobstoju nabavne cene lastna cena blaga), prilagojena glede na stanje navedenega blaga ob doniranju, kot je določeno v členu 74 direktive o DDV.“

#### *Uporaba pravil o DDV za preraščdeljevanje hrane v državah članicah EU*

V nekaterih državah članicah se ob doniranju hrane bankam hrane plača le nizek DDV ali se ta sploh ne plača, saj nacionalni organi v skladu s členom 74 direktive o DDV, kakor je prenesena v nacionalno zakonodajo, menijo, da je vrednost doniranega živila, ki je blizu svojemu datumu „uporabno najmanj do/porabiti do“, majhna ali da je tako živilo brez vrednosti. Nasprotno druge države članice EU menijo, da je cena proizvoda, pripravljenega za doniranje, na isti ravni kot njegova nabavna cena pri običajnih komercialnih transakcijah. Tako se obračuna tudi DDV na podlagi tržne cene, kar ima negativne posledice za doniranje hrane <sup>(2)</sup>.

Ugotovitve primerjalne študije Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO) o zakonodaji in praksah pri doniranju hrane kažejo, da večina obravnavanih držav članic <sup>(3)</sup> ob doniranju hrane bankam hrane ne nalaga DDV, če so izpolnjeni nekateri pogoji. Glede na študijo EESO in nadaljnje prispevke, ki so jih Komisiji zagotovili strokovnjaki držav članic, so Belgija, Hrvaška, Danska, Italija, Nemčija, Grčija, Nizozemska, Poljska in Portugalska v svojo nacionalno davčno zakonodajo uvedle posebne določbe za obravnavanje vprašanja DDV v zvezi z doniranjem hrane. V Združenem kraljestvu je večina živil obdavčena po ničelni stopnji, vendar obstajajo izjeme, za katere se uporablja običajna stopnja (tj. 20-odstotni DDV), kot so slaščice, čokoladni piškoti, čips itd. V praksi je večina živil, doniranih dobrodelnim organizacijam v Združenem kraljestvu, obdavčena po ničelni stopnji, kar pomeni, da jih lahko podjetje donira, ne da bi mu bilo treba obračunati davek. Španija in Švedska nimata posebnih določb o DDV v zvezi z doniranjem hrane.

#### *Dodatna pojasnila v zvezi z zakonodajo EU*

Komisija je na vprašanje Evropskega parlamenta <sup>(4)</sup> izrazila stališče, da davčne ovire ne bi smele preprečevati doniranja hrane bankam hrane in drugim dobrodelnim organizacijam. Komisija v skladu s smernicami, ki jih je sprejel odbor EU za DDV, priporoča, naj se pri določanju DDV za doniranje hrane vrednost tega blaga prilagodi glede na okoliščine in stanje blaga ob doniranju. Kadar se živila donirajo, ko do njihovega datuma „uporabno najmanj do“ ali „porabiti do“ ni več preostalo veliko časa ali blago ni primerno za prodajo, vendar ga je mogoče varno zaužiti, bi morale države članice pri določitvi plačila DDV upoštevati te okoliščine, pri čemer bi lahko bil DDV v primerih, ko živila dejansko nimajo vrednosti, celo nič <sup>(5)</sup>.

## **7.2 Davčne spodbude**

Nekatere države članice si prizadevajo doniranje hrane spodbujati z davčnimi olajšavami. Druge v podporo shemam preraščdeljevanja zagotavljajo davčne dobropise.

<sup>(1)</sup> Sprejete smernice odbora za DDV so objavljene na spletnem naslovu:

[http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/key\\_documents/vat\\_committee/guidelines-vat-committee-meetings\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/key_documents/vat_committee/guidelines-vat-committee-meetings_en.pdf).

<sup>(2)</sup> „Review of EU legislation and policies with implications on food waste“ (Pregled zakonodaje in politik EU s posledicami za zavrženo hrano), EU FUSIONS, 15. junij 2015.

<https://www.eu-fusions.org/index.php/about-food-waste/283-food-waste-policy-framework>.

<sup>(3)</sup> Belgija, Danska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Italija, Poljska, Portugalska, Španija, Švedska in Združeno kraljestvo. „Primerjalna študija o zakonodaji in praksah držav članic EU pri doniranju hrane“, Evropski ekonomsko-socialni odbor, 2014.

<sup>(4)</sup> E-009571/2014 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2014-009571&language=EN>).

<sup>(5)</sup> To priporočilo izhaja iz razprav Komisije z državami članicami v zvezi z določitvijo DDV za živila, donirana ljudem v stiski.

Davčne spodbude za podjetja, ki so uveljavljene v nekaj državah članicah (npr. v Franciji, Španiji in na Portugalskem), so se izkazale za učinkovite pri spodbujanju industrije k doniranju presežkov hrane. V Franciji in Španiji se lahko 60 % <sup>(1)</sup> oziroma 35 % neto knjigovodske vrednosti donirane hrane uveljavlja kot davčna olajšava za pravne osebe, kar pomeni, da lahko donatorji hrane delež vrednosti donirane hrane odštejejo od svojega davka od prihodkov pravnih oseb. Primerjalna študija, ki jo je opravil EESO, kaže tudi, da se lahko v večini drugih preučeni držav članic doniranje hrane obravnava kot davčno priznan odhodek in lahko zniža obdavčljivi dohodek (z nekaterimi omejitvami in pragovi, ki so odvisni od držav članic). EESO navaja, da ima Portugalska okrepljeno davčno olajšavo, kar pomeni, da lahko donatorji odštejejo do 140 % vrednosti hrane ob doniranju, če se hrana uporabi za socialne namene (kot je dobava bankam hrane), pri čemer je olajšava omejena na 8/1 000 prometa donatorja.

## 8. DRUGI PROGRAMI EU

### 8.1 Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim in doniranje hrane

Posebni cilj Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD) je prispevati k ublažitvi najhujših oblik revščine v EU z zagotavljanjem nefinančne pomoči najbolj prikrajšanim osebam v EU. Pomoč iz sklada FEAD je lahko v obliki podpore v hrani, osnovne materialne pomoči (oblačila, obutev, izdelki za higieno itd.) ali ukrepov za spodbujanje socialnega vključevanja najbolj prikrajšanih oseb.

Ukrepi sklada FEAD se v vseh državah članicah izvajajo s pomočjo partnerskih organizacij – javnih organov ali nepridobitnih organizacij – ki so pristojne za razdeljevanje pomoči ali izvajanje dejavnosti socialnega vključevanja.

Hrana, ki jo razdelijo partnerske organizacije, se lahko kupi s sredstvi sklada FEAD, lahko pa se tudi donira. Operativni program sklada FEAD lahko zajema financiranje doniranja hrane, pri čemer se hrana donira partnerski organizaciji in brezplačno razdeli najbolj prikrajšanim osebam. S sredstvi sklada FEAD se lahko krijejo stroški partnerskih organizacij za prevzem donirane hrane pri donatorju, njen prevoz, skladiščenje in razdeljevanje najbolj prikrajšanim osebam. Sklad FEAD lahko tako prispeva k zmanjšanju količine zavržene hrane. Prav tako lahko podpira dejavnosti partnerskih organizacij za krepitev ozaveščenosti med morebitnimi donatorji.

Možnost financiranja doniranja hrane mora biti predvidena v ustreznem operativnem programu sklada FEAD. Z Uredbo (EU) št. 223/2014 Evropskega parlamenta in Sveta <sup>(2)</sup> je določeno, da se stroški partnerskih organizacij povrnejo na podlagi dejansko nastalih in plačanih stroškov <sup>(3)</sup>. Vendar pa je Komisija v okviru predloga za revizijo finančne uredbe, sprejetega 14. septembra 2016 (COM(2016) 605 final), predlagala več sprememb Uredbe (EU) št. 223/2014. Ena od teh sprememb bo, če bo sprejeta, državam članicam omogočala, da pri financiranju doniranja hrane uporabijo tudi poenostavljeno obračunavanje stroškov. Posledično bodo lahko države članice opredelile pavšalne stopnje, pavšalne zneske ali stroške na enoto ter jih uporabile kot podlago za plačila partnerskim organizacijam, ki zbirajo in razdeljujejo donirano hrano.

Komisija je vzpostavila mrežo sklada FEAD za izmenjavo izkušenj in dobre prakse med zainteresiranimi stranmi sklada FEAD. To je forum, v katerem si lahko partnerske organizacije izmenjujejo izkušnje z donirano hrano: <http://ec.europa.eu/feadnetwork>.

### 8.2 Skupna ureditev trgov kmetijskih proizvodov

S shemo EU za upravljanje trga (del „skupne ureditve kmetijskih trgov“) se dejavno podpira sektor sadja in zelenjave, in sicer na podlagi štirih širših ciljev, ki so: bolj konkurenčen in tržno usmerjen sektor; manj s krizami povezanih nihanj prihodkov proizvajalcev; povečanje porabe sadja in zelenjave v EU ter večja uporaba okolju prijaznih metod pridelave in proizvodnje.

Da bi izkoristili shemo za sadje in zelenjavo, se pridelovalci spodbujajo, naj se pridružijo organizacijam proizvajalcev, ki prejema podpora za izvajanje operativnih programov na podlagi nacionalne strategije.

<sup>(1)</sup> Omejeno na 0,5 % prometa podjetja.

<sup>(2)</sup> Uredba (EU) št. 223/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim (UL L 72, 12.3.2014, str. 1).

<sup>(3)</sup> Glej člen 26(2)(d) Uredbe (EU) št. 223/2014.

Ukrepi za preprečevanje in obvladovanje kriz v okviru skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov organizacijam proizvajalcev ponujajo možnost, da s trga umaknejo količine sadja in zelenjave. Ker je proizvodnja sadja in zelenjave podvržena velikim nihanjem in ker so proizvodi sezonski in hitro pokvarljivi, sheme umika olajšujejo upravljanje morebitnih presežkov na trgu. Finančna podpora se v celoti zagotovi iz proračuna Unije, če sta sadje in zelenjava, umaknjena s trga, namenjena brezplačnemu razdeljevanju proizvodov prek dobrodelnih organizacij (do največ 5 % količine tržene proizvodnje vsake organizacije proizvajalcev). Vendar lahko države članice dobrodelnim organizacijam in ustanovam, ki prejmejo take proizvode, na njihovo zahtevo dovolijo, da končne prejemnike zaprosijo za prispevek.

V zakonodaji EU ima brezplačno razdeljevanje (umik v dobrodelne namene) prednost pred drugimi nameni, tako da mu je odobrena višja stopnja finančne podpore. Kadar se sadje in zelenjava umakneta za druge namene (tj. neživilsko uporabo, kot so kompostiranje, gnojila, pretvorba energije itd.), je finančna pomoč Unije omejena na 50 % (ali pod nekaterimi pogoji 60 %) dejansko nastalih izdatkov. Ti umiki sadja in zelenjave so torej oblika organiziranega doniranja končnim prejemnikom.

Brezplačno razdeljevanje sadja in zelenjave, umaknjenih s trga, zadeva naslednje upravičence: dobrodelne organizacije in fundacije, ki jih odobrijo države članice; zavode za prestajanje kazenskih sankcij; šole; otroške počitniške taborne ter bolnišnice in domove za ostarele, ki jih določijo države članice.

Ti upravičenci sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da so tako razdeljene količine dodatek h količinam, ki jih te ustanove običajno kupujejo, in da imajo ustanove ustrezno zmogljivost za shranjevanje prejetih proizvodov.

V skladu s pravili o skupni ureditvi trgov je dovoljena tudi predelava sadja in zelenjave, umaknjenih s trga za brezplačno razdeljevanje. V takih primerih lahko upravičenci do brezplačne razdelitve predelovalce sadja in zelenjave izplačajo v blagu, če so v državi članici določena ustrezna pravila, ki zagotavljajo, da so predelani proizvodi namenjeni končnim prejemnikom.

Predvideno je tudi posebno označevanje za spodbujanje vira in uporabe sredstev EU. Z odobritvijo višje stopnje prispevka se proizvodi, umaknjeni s trga, v Uniji očitno prednostno namenjajo preraždelitvi osebam v stiski prek dobrodelnih in drugih ustanov, ki jih odobrijo države članice.

### 8.3 Skupna ureditev trgov za ribiške proizvode in proizvode iz akvakulture

Eden od glavnih ciljev skupne ureditve trgov (SUT) za ribiške proizvode in proizvode iz akvakulture je prispevati k trajnostnemu izkoriščanju živih morskih bioloških virov. Glavni akterji, pristojni za izpolnjevanje tega cilja, so organizacije proizvajalcev.

Dva dopolnjujoča se cilja v tem okviru sta, da se čim bolj prepreči in zmanjša nenamerni ulov ter da se, kolikor se mu ni mogoče izogniti, kar najbolje uporabi. Za doseg ohranitvenih ciljev skupne ribiške politike EU in spodbujanje praks selektivnega ribolova se za nekatere vrste uporabljajo najmanjše referenčne velikosti ohranjanja. Posledično se pri takih vrstah ulov, ki je pod najmanjšo velikostjo ohranjanja, ne sme uporabiti za neposredno prehrano ljudi. Lahko pa se uporabi za druge namene, če ne vodi do oblikovanja trga za podmerne ribe.

Druga pomembna dejavnost organizacij proizvajalcev je prilagoditev proizvodnje zahtevam trga. Organizacije proizvajalcev lahko z načrtovanjem dejavnosti ulova glede na povpraševanje na trgu tako, da vedno obstajajo prodajne možnosti za iztovorjene ribe, zagotovijo najboljše mogoče prihodke za ribiče, obenem pa omejijo nastajanje zavržene hrane.

Od reforme SUT leta 2014 je bila odpravljena večina izravnalnih ukrepov za umike s trga. Vendar pa je bil za zagotovitev nemotenega uvajanja novega sistema uveden začasni ukrep<sup>(1)</sup>, s katerim je do konca leta 2018 ribiškim organizacijam proizvajalcev dovoljeno, da svoje proizvode umaknejo s trga, kadar je tržna cena prenizka. Ta finančna podpora je odobrena pod posebnimi pogoji, s katerimi se na primer zahteva, da se proizvodi dajo nazaj na trg za prehrano ljudi (bodisi proti plačilu bodisi brezplačno).

Čeprav se s SUT ne spodbuja posebej doniranje ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, ta možnost ni izključena. Zagotovitev ribiških proizvodov za neposredno prehrano ljudi je omejena samo na proizvode, ki so ob prvi ponudbi za prodajo ali prvi prodaji v skladu z najmanjšimi referenčnimi velikostmi ohranjanja in skupnimi tržnimi standardi. Taka omejitev se za proizvode iz akvakulture ne uporablja.

<sup>(1)</sup> Člen 67 Uredbe (EU) št. 508/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2328/2003, (ES) št. 861/2006, (ES) št. 1198/2006 in (ES) št. 791/2007 in Uredbe (EU) št. 1255/2011 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 149, 20.5.2014, str. 1).

**Viri**

(BE) „Circulaire relative aux dispositions applicables aux banques alimentaires et associations caritatives“, Agence Fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire, FAVV-AFSCA, 8. februar 2017.

[http://www.favv-afsca.be/denreesalimentaires/circulaires/\\_documents/2017-02-08\\_Circ-ob-Banquesalimentaires\\_FR\\_V3\\_clean.pdf](http://www.favv-afsca.be/denreesalimentaires/circulaires/_documents/2017-02-08_Circ-ob-Banquesalimentaires_FR_V3_clean.pdf)

„Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“ (Primerjalna študija zakonodaj in praks držav članic EU na področju doniranja hrane), Evropski ekonomsko-socialni odbor, junij 2014.

[http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/comparative-study-on-eu-member-states-legislation-and-practices-on-food-donation\\_finalreport\\_010714.pdf](http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/comparative-study-on-eu-member-states-legislation-and-practices-on-food-donation_finalreport_010714.pdf)

„Counting the Cost of Food Waste: EU food waste prevention“ (Seštevanje stroškov zavržene hrane: preprečevanje nastajanja zavržene hrane v EU). 10th Report of Session 2013–2014, European Union Committee, House of Lords, Združeno kraljestvo.

<http://www.parliament.uk/documents/lords-committees/eu-sub-com-d/food-waste-prevention/154.pdf>

„European Hospitality Industry Guidelines to Reduce Food Waste and Recommendations to Manage Food Donations“ (Smernice evropskega gostinstva in turizma za zmanjšanje količin zavržene hrane in priporočila za upravljanje doniranja hrane), HOTREC Hospitality Europe, 2017.

„Every Meal Matters – Food donation guidelines“ (Vsak obrok šteje – Smernice za doniranje hrane), FoodDrinkEurope/EuroCommerce/Evropska zveza bank hrane, potrdil Stalni odbor za rastline, živali, hrano in krmo, 2016.

[http://www.fooddrinkeurope.eu/uploads/publications\\_documents/6194\\_FoodDrink\\_Europe\\_Every\\_Meal\\_Matters\\_screen.pdf](http://www.fooddrinkeurope.eu/uploads/publications_documents/6194_FoodDrink_Europe_Every_Meal_Matters_screen.pdf)

(FI) „Foodstuffs donated to Food Aid“ (Živila, donirana za pomoč v hrani), EVIRA Control Department, 21. maj 2013.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:902211/ATTACHMENT02.pdf>

„Food Redistribution in the Nordic Region, Experiences and results from a pilot study“ (Prerazdelitev hrane v nordijski regiji, Izkušnje in rezultati pilotne študije) (TemaNord, 2014).

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:784307/FULLTEXT01.pdf>

„Food Redistribution in the Nordic Region: Phase II: Identification of best practice models for enhanced food redistribution“ (Prerazdelitev hrane v nordijski regiji: faza II: identifikacija primerov dobre prakse za izboljšanje prerazdelitve hrane) (TemaNord, 2016).

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A902211&dswid=-1064>

(FR) „Entreprises du secteur alimentaire: Guide pratique et réglementaire pour donner aux associations d'aide alimentaire“, DRAAF Rhône-Alpes.

[http://draaf.auvergne-rhone-alpes.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/Guide\\_dons\\_alimentaires\\_-\\_20-septembre-1\\_cle0124ef.pdf](http://draaf.auvergne-rhone-alpes.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/Guide_dons_alimentaires_-_20-septembre-1_cle0124ef.pdf)

(FR) „Vodnik po dobrih higienskih praksah dobrotelnih organizacij pri razdeljevanju hrane“, Francoska zveza bank hrane, 2011.

(FR) Zakon št. 2016-138 z dne 11. februarja 2016 o boju proti zavrženi hrani, UL Francoske republike št. 36 z dne 12. februarja 2016.

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032036289&dateTexte=&categorieLien=id>

(FR) Convention de dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime (Pogodba o doniranju hrane med trgovino z živili na drobno in združenjem za pomoč v hrani, odobrenim na podlagi člena L. 230-6 zakonika o kmetijstvu in morskem ribištvu) (glej: <http://agriculture.gouv.fr/don-alimentaire-un-modele-de-convention-entre-distributeurs-et-associations>).

„Review of EU legislation and policies with implications on food waste“ (Pregled zakonodaje in politik EU s posledicami za zavrženo hrano), FUSIONS, junij 2015.

<https://www.eu-fusions.org/index.php/publications/267-analysing-food-waste-policies-across-the-eu-28>

„Hospitality Food Surplus Redistribution Guidelines“ (Smernice za prerazdelitev presežkov hrane v gostinstvu in turizmu), FUSIONS, september 2015.

<http://www.eu-fusions.org/phocadownload/feasibility-studies/Hospitality/Hospitalty%20Food%20Surplus%20Redistribution%20Guideline.pdf>

(IT) Zakon št. 166 z dne 19. avgusta 2016, Disposizioni concernenti la donazione e la distribuzione di prodotti alimentare e farmaceutici a fini di solidarietà sociale e per la limitazione degli sprechi (Ukrepi v zvezi z doniranjem in razdeljevanjem živil in farmacevtskih izdelkov za socialno solidarnost in omejevanje odpadkov), *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* št. 202, 30. avgust 2016.

<http://www.gazzettaufficiale.it/eli/gu/2016/08/30/202/sg/pdf>

(IT) Manual of Good Practices for Charitable Organisations (Priročnik dobre prakse za dobrodelne organizacije), Caritas Italiana, the Fondazione Banco Alimentare O.N.L.U.S., 2016.

(NL) Priročnik o varnosti hrane, Združenje nizozemskih bank hrane, 2016.

(PT) Procedures to be adopted for restaurants/catering services/events (Postopki, ki se sprejmejo za restavracije/gostinske obrate/prireditve); Procedures for food donated by large establishments (Postopki za hrano, ki jo donirajo večji obrati); Frequently Asked Questions (Pogosto zastavljena vprašanja) – NGO DariAcordar with ASAE (Organ za prehransko in gospodarsko varnost) in DGAV (Nacionalni organ za zdravje živali).

Glej tudi „dodatne nacionalne/sektorske smernice o doniranju hrane“, objavljene na spletnem naslovu:

[http://ec.europa.eu/food/safety/food\\_waste/library/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm)

---



## PRILOGA 1

**Preglednica s povzetkom pravnih določb, upoštevnih za doniranje hrane <sup>(1)</sup>**

|                             |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Splošna živilska zakonodaja | Uredba (ES) št. 178/2002                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>— Ta uredba se uporablja za vse nosilce živilske dejavnosti, ki dajejo živila na trg, vključno z organizacijami za preraždeljevanje hrane in drugimi dobrodelnimi organizacijami (člen 3(2)).</li> <li>— Vsi akterji v živilski verigi zagotavljajo, da živila izpolnjujejo zahteve splošne živilske zakonodaje (člen 17(1)).</li> <li>— Nosilec živilske dejavnosti je odgovoren za skladnost z vsemi zahtevami živilske zakonodaje (npr. varnost živil, higiena živil, informacije o živilih za potrošnike), ki veljajo za dejavnosti v delu živilske verige pod njegovim nadzorom (člen 17).</li> <li>— Člen 14 določa bistvene zahteve glede varnosti živil, ki jih morajo upoštevati vsi akterji.</li> <li>— S členom 18 splošne živilske zakonodaje se uvaja pojem sledljivost.</li> <li>— Dejavnosti, povezane z zasebno domačo rabo in porabo živil, so izključene iz področja uporabe Uredbe (člen 1(3)).</li> </ul> |
| Sveženj o higieni živil     | <ul style="list-style-type: none"> <li>— Uredba (ES) št. 852/2004</li> <li>— Uredba (ES) št. 853/2004</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>— Vsi nosilci živilske dejavnosti morajo ravnati v skladu s pravili EU o higieni živil.</li> <li>— Nujno je zagotoviti varnost hrane v celotni živilski verigi, začnši s primarno proizvodnjo.</li> <li>— Pomembno je, da za hrano, ki je ni mogoče varno skladiščiti pri temperaturi okolja, predvsem za zamrznjeno hrano, hladna veriga ni prekinjena.</li> <li>— Skozi celotno živilsko verigo je treba ravnati v skladu z dobrimi higienskimi praksami in postopki, ki temeljijo na načelih HACCP, kjer je to ustrezno.</li> <li>— Posebne zahteve se uporabljajo za razdeljevanje/doniranje živil živalskega izvora.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

<sup>(1)</sup> Preglednica temelji na „Primerjalni študiji o zakonodaji in praksah držav članic EU pri doniranju hrane“, ki jo je predstavil Evropski ekonomsko-socialni odbor (Bio by Deloitte, 7. julij 2014).

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>— Higijenska pravila je treba uporabljati le za podjetja, ki so zasnovana na neki stalni dejavnosti in imajo določeno stopnjo organiziranosti (uvodna izjava 9 Uredbe (ES) št. 852/2004).</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Označevanje in trajnost živil | Uredba (EU) št. 1169/2011                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>— Nosilci živilske dejavnosti morajo navesti datum „uporabno najmanj do“ ali „porabiti do“.</li> <li>— Trženje živil s pretečenim datumom „uporabno najmanj do“ je na podlagi zakonodaje EU dovoljeno (vendar pa se za razdeljevanje živil s pretečenim datumom „porabiti do“ šteje, da ni varno, zato je prepovedano).</li> <li>— Pravila o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom se uporabljajo samo za podjetja, katerih koncept vključuje določeno stalnost dejavnosti in določeno stopnjo organizacije (uvodna izjava 15).</li> </ul> |
| Pravila o DDV                 | Direktiva 2006/112/ES<br>Smernice odbora za DDV, sprejete na njegovem 97. sestanku <sup>(1)</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>— V skladu z Direktivo 2006/112/ES je treba za hrano, namenjeno doniranju, plačati DDV, če je bil DDV, ki ga je donator plačal ob nakupu, odbit (člen 16).</li> <li>— Davčna osnova je nabavna cena ob doniranju, prilagojena stanju blaga ob doniranju (člen 74).</li> <li>— Odbor priporoča, naj države članice za živila, ki so blizu datuma „uporabno najmanj do“, štejejo, da je vrednost, na podlagi katere se izračuna DDV, razmeroma nizka, celo blizu nič, kadar živila dejansko nimajo nobene vrednosti.</li> </ul>                       |
| Uradni nadzor                 | Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 854/2004 z dne 29. aprila 2004 o določitvi posebnih predpisov za organizacijo uradnega nadzora proizvodov živalskega izvora, namenjenih za prehrano ljudi<br>(UL L 139, 30.4.2004, str. 206)<br><br>Uredba (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o izvajanju uradnega nadzora, da se zagotovi preverjanje skladnosti z zakonodajo o krmi in živilih ter s pravili o zdravstvenem varstvu živali in zaščiti živali (UL L 165, 30.4.2004, str. 1) | <ul style="list-style-type: none"> <li>— Nadzor nad obrati, ki proizvajajo proizvode živalskega izvora, namenjene za prehrano ljudi.</li> <li>— Nadzor za zagotovitev skladnosti z zakonodajo o živilih in krmi ter pravili o zdravju in dobrobiti živali.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     | <p>Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL L 95, 7.4.2017, str. 1)</p> | <p>— Obravnava uradni nadzor in druge uradne dejavnosti, ki se izvajajo za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih. Nova pravila se bodo začela uporabljati postopoma, glavni datum začetka uporabe pa je 14. december 2019.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Okvirna direktiva o odpadkih                        | <p>Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>— Preprečevanje nastajanja odpadkov določa kot prvi korak v hierarhiji ravnanja z odpadki in zahteva, naj države članice oblikujejo programe preprečevanja nastajanja odpadkov.</p> <p>— V predlogu za spremembo okvirne direktive o odpadkih (COM(2015) 595 final) je preprečevanje nastajanja zavržene hrane poudarjeno kot del celovite politike za preprečevanje nastajanja odpadkov. Države članice so pozvane, naj v vsaki fazi dobavne verige zmanjšajo količine zavržene hrane, spremljajo ravni zavržene hrane in o tem poročajo vsaki dve leti.</p> <p>— Komisija bo sprejela metodologijo za merjenje količine zavržene hrane na podlagi ugodnega mnenja držav članic.</p> |
| Storitve informacijske družbe (zlasti e-poslovanje) | <p>Direktiva 2000/31/ES</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>— Prispeva k pravilnemu delovanju notranjega trga z zagotavljanjem prostega pretoka storitev informacijske družbe med državami članicami.</p> <p>— Usklajuje nekatere nacionalne določbe o storitvah informacijske družbe, ki se med drugim nanašajo na odgovornost posrednikov.</p> <p>— Dopolnjuje pravo Unije, ki se uporablja za storitve informacijske družbe, in ne posega v stopnjo zaščite, še posebno ne javnega zdravja in varstva interesov potrošnikov, kot je določena v pravilih EU in nacionalnih pravilih, če to ne omejuje svobode zagotavljanja storitev informacijske družbe.</p>                                                                                  |

|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Skupna ureditev trgov kmetijskih proizvodov                            | Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 671) | Člen 34(4) o umikih za dobrodelne namene. Ti umiki so trenutno oblika organiziranega „brezplačnega“ doniranja končnim prejemnikom. S tem povezana zakonodaja določa višjo podporo za brezplačno razdeljevanje (umike v dobrodelne namene) kot za umike za druge namene. Predvideno je tudi posebno označevanje za spodbujanje vira in uporabe sredstev EU. Proizvodi, umaknjeni s trga, so očitno prednostno namenjeni za pomoč osebam v stiski prek dobrodelnih in drugih ustanov, ki jih odobrijo države članice. Druge uporabe umaknjenih proizvodov so alternativne možnosti brezplačnemu razdeljevanju. |
| Skupna ureditev trgov za ribiške proizvode in proizvode iz akvakulture | Uredba (EU) št. 1379/2013                                                                                                                                                                                                                                                              | Člen 34(2) o skladnosti s skupnimi tržnimi standardi. Ribiški proizvodi, ki niso v skladu s skupnimi tržnimi standardi (vključno z najmanjšimi referenčnimi velikostmi ohranjanja), se ne smejo zagotoviti za neposredno prehrano ljudi. Druge uporabe so dovoljene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Pravila o nadzoru v okviru skupne ribiške politike                     | Uredba (ES) št. 1224/2009                                                                                                                                                                                                                                                              | S členom 58 so uvedene posebne zahteve glede sledljivosti, ki se uporabljajo za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD)                       | Uredba (EU) št. 223/2014                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>— Z operativnim programom sklada FEAD se lahko predvidi financiranje doniranja hrane, pri čemer se hrana brezplačno donira partnerski organizaciji (javnemu organu ali nepridobitni organizaciji).</li> <li>— S sredstvi sklada FEAD se lahko krijejo stroški prevzema donirane hrane pri donatorju, njenega prevoza, skladiščenja in razdeljevanja najbolj prikrajšanim osebam.</li> <li>— Podpirajo se lahko tudi dejavnosti krepitev ozaveščenosti med morebitnimi donatorji hrane.</li> </ul>                                                                     |

(<sup>1</sup>) Vključene na seznam smernic (glej str. 165), ki so na voljo na spletnem naslovu: [http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/resources/documents/taxation/vat/key\\_documents/vat\\_committee/guidelines-vat-committee-meetings\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/key_documents/vat_committee/guidelines-vat-committee-meetings_en.pdf).

## PRILOGA 2

**Drevo odločanja: Ali moram kot trgovec na drobno, ki hrano dobavlja dobrodelni organizaciji/ banki hrane, ali kot dobrodelna organizacija/banka hrane ravnati v skladu z Uredbo (ES) št. 853/2004?**

